

FORLÆNGELSE AF BOLIGSOCIAL HELHEDSPLAN I HOLMBLADSGADEKVARTERET 1.10 2012 – 31.12 2013

Budget for forlængelse af boligsocial helhedsplan i
Holmbladsgadekvarteret for perioden 1.10.2012 – 31.12.2013

Boligsocial helhedsplan 2009 – 2012, der ligger til grund for
forlængelsen.

PROJEKTBASEN

- EN FORTSÆTTELSE

BOLIGSELSKABERNE:

FSB

DFB

VIBO

LEJERBO

AAB

I SAMARBEJDE MED KØBENHAVNS
KOMMUNE

November 2008

INDHOLD

INDLEDNING	3
1 BESKRIVELSE AF KVARTERET	3
1.1 BEBOERSAMMENSÆTNING OG SOCIALE FORHOLD	4
2 PROJEKTBASENS UDFORDRINGER OG MÅL	6
3 EKSISTERENDE BOLIGSOCIALE TILTAG I KVARTERET	7
3.1 FORANKREDE PROJEKTER OG SAMARBEJDSPARTNERE	8
3.1.1 <i>Projekt Reason</i>	8
3.1.2 <i>Beiaa - Miljø på arabisk</i>	9
3.1.3 <i>Gårdmænd på tværs</i>	9
3.1.4 <i>Pigeklubben</i>	9
3.2 PROJEKTER TIL VIDEREFØRELSE UNDER HELHEDSPLANEN	9
3.2.1 <i>Projekt Modning</i>	9
3.2.2 <i>Cykelprojektet Cash and Carry</i>	10
3.2.3 <i>Teater for børn</i>	11
3.2.4 <i>Samarbejde med Det Maritime Ungdomshus</i>	11
3.2.5 <i>"Syværkstedet"</i>	11
3.2.6 <i>Forældrekurset</i>	12
4 STYRKELSE AF PROJEKTBASENS BOLIGSOCIALE INDSATS	13
4.1 UDSATTE UNGE	14
4.1.1 <i>Netværksarbejde</i>	14
4.1.2 <i>Fortsættelse af Cykelværkstedetsprojektet</i>	15
4.1.3 <i>Fortsættelse af Projekt Modning</i>	15
4.1.4 <i>Mål</i>	15
4.1.5 <i>Milepæle</i>	16
4.1.6 <i>Succeskriterier</i>	16
4.2 INTEGRATION OG OPKVALIFICERING AF FORÆLDRE MED ANDEN ETNISK BAGGRUND	16
4.2.1 <i>Fortsættelse af "Syværkstedet"</i>	16
4.2.2 <i>Familiens mand</i>	18
4.2.3 <i>Forældrekurser</i>	20
4.2.4 <i>Mål</i>	21
4.2.5 <i>Milepæle</i>	21
4.2.6 <i>Succeskriterier</i>	21
4.3 DET SOCIALE LIV I AFDELINGERNE	22
4.3.1 <i>Netværk for ældre</i>	23
4.3.2 <i>Teaterprojekt for børn og unge (8 – 15 år)</i>	23
4.3.3 <i>Mål</i>	23
4.3.4 <i>Milepæle</i>	23
4.3.5 <i>Succeskriterier</i>	23
5 EVALUERING	24
6 ORGANISERING	25
BILAG – STATISTISKE NØGLETAL FOR AFDELINGERNE	26

Indledning

Projektbasen er et boligsocialt projekt i Holmbladsgadekvarteret og er et samarbejde mellem boligselskaberne VIBO, Lejerbo, FSB, DFB, AAB og Københavns Kommune. Projektbasen, der har eksisteret i 14 år, har iværksat en lang række initiativer for beboerne for at undgå yderligere social segregering og forbedre integrationen af beboere i kvarteret. Grundet en stor beboerudskiftning i kvarteret er der imidlertid et vedvarende behov for en boligsocial indsats, hvilket er baggrunden for denne helhedsplan.

Det overordnede mål for det boligsociale arbejde i dag og fremover er, at styrke de sociale netværk, forebygge kriminalitet og fastholde og udvikle ressourcestærke beboere, hvilket ligger godt i tråd med de målsætninger Københavns Kommune har for udviklingen i det udsatte boligområder. Der lægges vægt på, at beboerne involveres i processen, både i valg af aktiviteter og projekter samt i styringen af projekterne.

Der har i det hidtidige forløb været et meget værdifuldt samarbejde mellem boligorganisationerne, Socialcenter Amager, foreninger og institutioner mv. ønskes forsat udbygget i arbejdet med forbedring af beboernes sociale, kulturelle og arbejdsmæssige levevilkår.

Hidtil har indsatsen været finansieret af beboerrådgiverordningen som udløber med udgangen af 2008. Med denne helhedsplan søges midler i Landsbyggefonden til videreførelse af den boligsociale indsats i perioden 1. januar 2009 til 31. december 2012.

1 Beskrivelse af kvarteret

Holmbladsgadekvarteret ligger i den nordlige del af bydelen Sundby på Amager i Københavns Kommune. Der er tydelig karakterforskel på bebyggelsen i boligområdet mod sydvest og erhvervsområderne mod nord og øst. Boligbebyggelsen består overvejende af karrébebyggelser. Kvarterets bebyggelse er meget sammensat, hvilket skyldes, at gamle industrivirksomheder er blevet nedlagt, en del af den ældste boligbebyggelse er blevet bortsaneret, og nyere etageboliger og institutioner er indpasset i den ældre bebyggelse. De nye etageboliger består hovedsageligt af almene boligafdelinger, hvor der er en koncentration af boligsociale problemstillinger.

Kvarteret fik et fysisk løft i starten af 2000, da Prags Boulevard blev omlagt til et sammenhængende parkstrøg. Der er anlagt syv forskellige aktivitetsområder i parkstrøgets knudepunkter – lige fra en duftende byhave til en plads, en scene, et boldbur, en sports- og boldbane, en børnehave og et anlæg for skatere.

Endelig har opførelsen af Kvarterhuset i Jemtelandsgade også været med til fornyelse af kvarteret. Den nyindrettede gamle industribygning er i dag centrum for kulturliv, nærdemokrati og lokale netværk i et gammelt industri kvarter, som i høj grad trængte til fornyelse. Det daglige liv i huset er blandt andet forankret gennem samlokalisering med det lokale bibliotek. Projektbasen har til huse her og er sammen med mange andre aktiviteter i huset med til at sætte gang i udvikling af projekter og idéer med det hovedformål at gøre kvarteret til et rart sted at bo og besøge.

Der bor omkring 16.000 beboere i kvarterets 8.675 boliger. Kvarteret er i høj grad præget af karrébebyggelser, med en overvægt af 1-2 værelses lejligheder. Mange af boligerne har været uden

bad og centralvarme. Kvarteret er præget af blandede ejerformer. Der er således både ejerlejligheder, private udlejningsboliger, almene boliger samt andelsboliger i kvarteret.

1.1 Beboersammensætning og sociale forhold

Beboersammensætningen i de otte afdelinger på tværs af boligselskaberne¹ Lejerbo², VIBO, AAB³ og FSB har stor sammenlignelighed hvad angår nøgleindikatorer som aldersfordeling, andelen af indvandrere/efterkommere, husstandstyper, indkomstfordeling⁴ og beskæftigelse⁵. Fælles for alle afdelingerne er, at de på en lang række parametre adskiller signifikant fra gennemsnittet i Københavns Kommune.

Følgende tabel giver en oversigt over fordelingen af aldersgrupper i de seks afdelinger:

Afdeling	Selskab	Afd. nr.	Husstande	Personer I alt	Personer under 18 i pct.	Personer 18-64 I pct.	Personer Over 64 I pct.
Støberigården	VIBO	113	258	735	39	57	4
Geislergade	VIBO	810	53	154	37	61	2
Afdeling 59 & 65	AAB	59 & 65	59	163	39	57	4
Afdeling 66 & 73	AAB	66 & 73	91	207	29	66	5
Hessensgården ⁶	FSB	1-65	56	135	38	55	7
Prags Boulevard m.fl. ⁷	Lejerbo	3910	97	312	41	58 ⁸	1 ⁹

¹ Det har ikke været muligt, inden færdiggørelsen af helhedsplanen, at indhente tal fra DFB. De indgår derfor ikke i analysen.

² Tallene for Lejerbo dækker hele deres område omkring Prags Boulevard og er derfor ikke kun relateret til Holmbladsgadekvarteret, og skal derfor skal tallene kun tages som indikatorer på beboersammensætningen hos Lejerbos afdelinger i Holmbladsgadekvarteret.

³ Her er afdelingerne 59 & 65 samt afdelingerne 66 & 73 lagt sammen, således at det har været muligt at udtage så mange statistiske indikatorer som muligt. Derfor vil de fire afdelinger i analysen være skrevet sammen som to under betegnelserne Afdeling 59 & 65 og Afdeling 66 & 73.

⁴ Her foreligger der kun sammenlignelige tal på fordelinger af indkomst for personer over 15 år på Lejerbos afdeling Prags Boulevard m.fl., VIBO's afdeling 113 Støberigården og AAB's afdelinger 66 og 73. Dette skyldes at de fem andre afdelinger har for få beboere til at Danmarks Statistik kan offentliggøre data vedrørende indkomstfordeling, fordeling af beboere på indkomsterstattede ydelser mm.

⁵ Beskæftigelse dækker her udelukkende beboernes arbejdsstilling (jf. tabellerne med nr. 7 på bilaget).

⁶ Tallene for FSBs afdeling er fra 2006/2007.

⁷ Tallene er fra 2004/2005 og således ikke opdateret.

⁸ Tallene er fra 2005 og derfor går aldersfordelingen fra 18-66 og ikke til 64. Dog er det en kvalitativ vurdering at afdelingen ikke adskiller sig væsentligt fra de øvrige afdelinger i forhold til de inddragede indikatorer, samt at beboersammensætningen ikke har gennemgået en signifikant udvikling i perioden 2005-2008.

⁹ Tallet er for personer over 66 og ikke 64 som for de andre afdelinger. Den kvalitative vurdering er den samme som ovenfor.

Tabellen viser seneste udtræk over fordelingen af aldersgruppen i beboergruppen og her ses det, at beboergruppen mellem 18 og 64 år kun udgør lidt over halvdelen (mellem 55 og 66 procent) af det samlede antal beboere i afdelingerne, hvilket udgør en væsentlig variation i forhold til det kommunale gennemsnit på 73 procent i Københavns Kommune pr. 1. januar 2008.

Denne variation skyldes først og fremmest at afdelingerne bebos af en stor andel af børn og unge i aldersgruppen 0-18 år, hvoraf fem af afdelingerne har en variation på 20 procent eller mere i forhold til det kommunale gennemsnit på 17 procent, idet gruppen udgør henholdsvis 39 procent i Støberigården, 37 procent i Geislergade, 39 procent for Afdeling 59 & 65, 38 procent for Hessensgården samt 41 procent for Prags Boulevard m.fl. Herudover varierer andelen af beboere over 64 år ligeledes fra det kommunale gennemsnit på 11 procent, med en fordeling på mellem 1 og 7 procent i de seks afdelinger.

Ser man på fordelingen af husstandstyper er det væsentligt at bemærke, at afdelingerne har en høj frekvens af børnefamilier, i forhold til det kommunale gennemsnit, på tværs af de forskellige husstandskategorier. Følgende tabel giver en oversigt over fordelingen af husstandstyper i de seks afdelinger:

Afdeling	Husstande i alt	Enlige uden børn i pct.	Enlige med børn i pct.	Par uden børn i pct.	Par med børn i pct.	Øvrige Husstande i pct.	Husstande med indvandrere/ Efterkommere i pct.
Støberigården	258	22	30	11	23	14	61
Geislergade	53	17	23	15	34	11	70
Afdeling 59 & 65	59	24	30	12	27	7	49
Afdeling 66 & 73	91	30	18	25	20	7	30
Hessensgården	56	38	21	16	21	4	64
Prags Boulevard m.fl.	97	20	17	20	33	10	No data

Især AABs afdeling 59 og 65 samt VIBOs afdeling Støberigården afviger fra det kommunale gennemsnit hvad angår kategorien 'enlige med børn', da 30 procent af disse afdelingers husstande tilhører denne kategori, hvilket er signifikant højere end det kommunale gennemsnit på 6 procent. Ligeledes er der i de to afdelinger også signifikant færre beboere i kategorien 'enlige uden børn' med henholdsvis 22 pct. for Støberigården og 24 pct. for Afdeling 59 & 65, hvilket også gælder for de andre afdelinger, henholdsvis med Hessensgården 38 pct., Afdeling 66 & 73 30 med procent, Prags Boulevard med 20 procent samt Geislergade med kun 17 procent i forhold til det kommunale gennemsnit på 52 procent pr. 1. januar 2008 og 53 procent pr. 1. januar 2005. Herudover udgør husstande med indvandrere og efterkommere ligeledes en signifikant større andel af de samlede husstande i de fem afdelinger, med en afvigelse på mellem 30 procent (Afdeling 66 & 73), 49 pro-

cent (Afdeling 59 & 65), 61 procent (Støberigården), 64 procent (Hessensgården) og 70 procent (Geislergade), fra det kommunale gennemsnit på 19 procent. Dog kan det ligeledes fastslås at to af afdelingerne har en signifikant lavere andel af husstande med indvandrere/efterkommere end resten af afdelingerne. Især skiller Afdeling 66 & 73 sig ud (30 pct.).

Ser man på andelen af indvandrere og efterkommere i de involverede afdelinger udgør de en betydelig større andel af beboersammensætningen set i forhold til det kommunale gennemsnit på 20 procent. Samlet set udgør indvandrere og efterkommere 66 procent af beboersammensætningen i de seks afdelinger med en forholdsvis stor variation på mellem 40 procent (Afdeling 66 & 73), 60 procent (Afdeling 59 & 65), 69 procent (Støberigården), 75 procent (Geislergade), 76 procent (Hessensgården) til 78 procent for Prags Boulevard.

Der er stor forskel blandt afdelingerne hvorfra indvandrere/efterkommerne kommer i verden. Det er kendetegnet, at VIBOs afdelinger Støberigården (35 pct.) og Geislergade (44 pct.) har en signifikant overrepræsentation af indvandrere/efterkommere fra det øvrige Europa i forhold til Københavns Kommune (23 pct.), mens Hessensgården (53 pct.), Afdeling 59 & 65 (70 pct.) og Afdeling 66 & 73 (72 pct.) har en signifikant overrepræsentation af indvandrere/efterkommere fra gruppen Asien, Statsløse og Uoplyst i forhold til kommunens gennemsnit på 35 procent.

Herudover er det værd at bemærke, at gruppen af indvandrere/efterkommere udgør 76 procent af beboere mellem 0-18 år i de 6 afdelinger, med Prags Boulevard i toppen med en andel på 92 pct. og Afdeling 66 & 73 i bunden med en andel på 58 pct.

Den beskæftigelsesmæssige profil af de seks afdelinger giver et samlet billede af, at beboersammensætningen i afdelingerne afviger fra det kommunale gennemsnit. Andelen af beboere over 15 år, der figurerer som en del af arbejdsstyrken, varierer kraftigt blandt afdelingerne på henholdsvis 32 procent (Hessensgården), 40 procent (Prags Boulevard), 53 procent (Geislergade), 56 procent (Afdeling 59 & 65), 58 (Støberigården) og 64 procent (Afdeling 66 & 73), hvilket ligger mellem 36 og 4 procent under det kommunale gennemsnit på 68 procent. Andelen af arbejdsløse beboere i fem af de afdelinger ligger på henholdsvis 1 procent (Hessensgården), 2 procent (Afdeling 66 & 73), 4 procent (Geislergade), 7 procent (Støberigården) og 9 procent (Afdeling 59 & 65), hvilket ikke er en signifikant afvigelse sammenlignet med det kommunale gennemsnit på 3. Dog er andelen af beboere i kategorien 'øvrige uden erhverv' mindst 10 procent større i afdelingerne end det kommunale gennemsnit, idet andelen af denne kategori udgør henholdsvis 24 procent (Afdeling 66 & 73), 27 procent (Støberigården), 29 procent (Afdeling 59 & 65), 30 procent (Geislergade), 43 procent (Hessensgården) og 45 procent (Prags Boulevard) af beboerne, sammenlignet med det kommunale gennemsnit på 14 procent. Her udover er der i de fem afdelinger – Prags Boulevard undtaget, en betydeligt lavere andel beboere i indkomst kategorien 'lønmodtagere med høj eller mellem niveau', med en procentvis afvigelse på mellem 9 og 20 procent i forhold til det kommunale gennemsnit på 25 procent, hvilket betyder, at kun mellem 5 og 16 procent af de fem afdelingers beboere tilhører denne kategori.

2 Projektbasens udfordringer og mål

Projektbasen er med til at løfte en væsentlig boligsocial opgave i Holmbladsgadekvarteret og har været det igennem 14 år. Problemerne har rod i beboersammensætningen, der ikke har undergået den store forandring over årene. Det skyldes ikke manglende effekt af indsatsen som sådan. Forklaringen skal findes i en meget stor beboerudskiftning, hvor de beboere der besidder eller har fået tilført flere ressourcer flytter og erstattes af nye ressourcetsvage beboere. Det gør at der vedvaren-

de er sociale problemstillinger at tage hånd om, ligesom det betyder at tilknytningen til kvarteret er lille. Det genererer en ond cirkel hvor det der opnås i det boligsociale arbejde ikke kommer kvarteret til gode, fordi dem der er blevet hjulpet på vej flytter ud og nye ressourcetsvage beboere kommer til.

Konkret står Projektbasen overfor en udfordring omkring håndteringen af kriminalitetsudøvende unge, der er betydeligt yngre end for 4 til 5 år siden. Der er desuden sket en yderligere marginalisering af etniske voksne i forhold til arbejdsmarkedstilknytning og sundhed.

Konsekvensen af dette kan ridses op i 3 primære udfordringer:

1. Børn og unge mangler tilknytning til etablerede fritidstilbud og skaber utryghed i kvarteret med hærværk og kriminalitet.
2. Voksne indvandrere og efterkommere i kvarteret har en lav arbejdsmarkedstilknytning og begrænsede sociale netværk, hvilket giver isolation og manglende integration
3. Det sociale engagement er for nedadgående, det er vanskeligt at samle beboerne til fællesarrangementer og svært at rekruttere frivillige til klub- og foreningsaktiviteter.

Der arbejdes allerede i dag på at imødekomme disse problemstillinger, og der er en god forståelse på tværs af afdelingerne for, at det nytter at løfte i fællesskab. Dette er en af de store gevinster, ved det arbejde Projektbasen har gennemført frem til i dag. Der holdes jævnlige møder med repræsentanter fra alle afdelinger i samarbejdet, hvor status og nye projektmuligheder drøftes med projektlederen i Projektbasen.

På baggrund af disse problemstillinger er det overordnede mål for indsatsen at få brudt den onde cirkel ved at integrere og styrke de ressourcetsvage beboere og fastholde de ressourcestærke beboere i området. Dermed er det håbet at den såvel den brobyggende som den sammentømmende sociale kapital øges til gavn for både den enkelte og boligområdet. For at opnå dette er der en række delmålsætninger for det videre arbejde i Projektbasen, der skal nås:

- Øge den oplevede tryghed blandt beboerne
- Fremme og støtte det frivillige engagement
- Fremme beboernes lokale identitetsfølelse og det sociale sammenhold
- Hjælpe børn og unge ind på en god løbebane i livet
- Øge social udsatte forældres inddragelse og ansvar for deres børns adfærd
- Øge arbejdsmarkedsparatheden og arbejdsmarkedstilknytningen blandt beboere med andet etnisk baggrund.

3 Eksisterende boligsociale tiltag i kvarteret

Projektbasen har i dag en række projekter kørende hvor de enten fungerer som en part i et samarbejde eller selv kører projektet. En del af disse indsatser ønskes fortsat under den nye helhedsplan, mens en anden del af projekterne fortsætter i det regi de er forankret i, i dag.

Et gennemgående træk ved projekterne i Projektbasen er at de tager udgangspunkt i målgruppernes egne interesser, der ikke nødvendigvis har tilknytning til indsatsens overordnede formål. Det har vist sig at være en god måde at komme i dialog med målgrupperne på, og meget effektiv i for-

hold til at få folk til at møde op. Når dialogen først er etableret og projektet startet op kan de udbygges med delelementer, der mere direkte knytter sig til indsatsens overordnede målsætning.

Derudover er indsatsen i dag karakteriseret ved det omfattende brug af lokale samarbejdspartnere og nøglepersoner blandt beboerne. Nøglepersonstrategien har vist sig meget effektiv til at nå bredt ud i projekternes målgrupper og det vil derfor også være en strategi der arbejdes videre med i den kommende indsats.

Bemandingen i Projektbasen består p.t. af en fuldtidsansat projektleder, en integrationsmedarbejder på 30 timer samt en børn- og ungedarbejder ansat 20 timer i projektbasen og 17 timer i Ungerådgivningen. I Projektbasens regi udføres ungedarbejderens arbejde primært på gadeplan og i forhold til projekterne: "Projekt modning, Cykelprojektet Cash and Carry og projekt Reason og forskellige sæsonprægede aktiviteter. Opgaverne i Ungerådgivningen er primært som kontakt/støtteperson i forhold til de mest udsatte unge, der oftest er beboere i de almene boligafdelinger, dvs. i tæt samarbejde med socialrådgivere, forældre, skole og evt. en fritidsarbejdsplads.

Denne delte stilling opleves både af projektet og medarbejderen selv som en optimal model, fordi det giver en mulighed for at handle hurtigt og effektivt når de unge selv er klar til at der skal ske forandringer i deres liv. Derfor fastholdes den model i den kommende fireårs-periode.

3.1 Forankrede projekter og samarbejdspartnere

3.1.1 Projekt Reason

Projektet har to målgrupper, nemlig kriminalitetstruede og uroskabende unge mellem 13 og 16 år samt isolerede og ensomme unge i samme aldersgruppe. Projektet startede op i slutningen af 2006 og handler om at øge de unges kompetencer til at sætte sig et mål og arbejde hen imod at opnå det.

Formålet er at forebygge at de unge ender i kriminalitet eller på offentlig forsørgelse og samtidig bibringe de unge et øget selvværd og tro på fremtiden.

Midlet er at undervise og understøtte de unge i, at producere en musik-cd. Herigennem tilføres de unge et frirum til at udvikle deres kreative evner på en positiv måde. Det skal samtidig være med til at illustrere for de unge at det at opnå noget kræver at man tilegner sig en viden og at man er villig til at kæmpe for det.

Baggrunden for projektet er at mange af de foreningsløse unge fra lokalområdet brugte megen tid på den lokale internetcafé "Nethouse 2000". Det fødte ideen om at udnytte den interesse, energi og kreativitet de lagde dér til at give dem nogle værktøjer og nogle succesoplevelser.

Der blev indgået et samarbejde Nethouse 2000, en medarbejder fra Team Amager samt en studerende fra Musikkonservatoriet der blev ansat til at undervise de unge i at betjene et program til musikproduktion. Målet er at de unge producerer deres egen musik-cd. De unge får undervisning i brug af musikprogrammet 3½ timer to gange om ugen over et halvt år. De øvrige tre af ugens hverdage, har de fri adgang til én af Nethouse' maskiner til at øve sig. Efterfølgende skal et par af de unge, undervise en ny gruppe unge i brug af musikprogrammet.

De deltagende drenge har mødt stabilt op til undervisningen og er meget engagerede og glade for projektforsløbet. Ca. 40 drenge har alt i alt været tilknyttet projektet. Nethouse 2000 er imidlertid gået konkurs i sommeren 2008, og projektet vil derfor blive løftet over i ungdomsklubbens regi og blive forankret der.

3.1.2 Beiàa - Miljø på arabisk

Projektet startede i Projektbasens regi i år 2000, og blev efterfulgt af projektføreløb for tyrkisk- og farsitalende sproggrupper. Formålet var at give beboere af anden etnisk baggrund en dansk viden om miljøforhold. Projektføreløbet arbejdede med følgende temaer: vand, affald, energi og forbrug. Følgende formidlingsformer blev anvendt: foredrag, skriftligt materiale/nyhedsbrev ekskursioner til bl.a. vandværker og Amager Forbrænding A/S. Projektet modtog Københavns Kommunes miljøpris i 2003, og blev forankret i Agendacentret Sundby Øster i løbet af 2004 i forbindelse nedskæringer i aktivitetsmidlerne og personaleressourcerne i Projektbasen. Der er fortsat samarbejde mellem Agendacentret og Projektbasen omkring projektet, der i øjeblikket kører et forløb for somaliske kvinder.

3.1.3 Gårdmænd på tværs

Blev startet op i Projektbasens regi i 1998. Formålet med projektet var at etablere et erfaringsudvekslingsforum for ejendomsfunktionærer i kvarteret på tværs af boligafdelinger og boligformer, samt klæde driftspersonalet på i forhold til grønne temaer og i forhold til at mestre den boligsociale opgave. Der deltog gennemgående ca. 17 personer i projektføreløbet på ca. 5 år. Projektet indeholdt forskellige grønne temaer, samt kurser i konfliktløsning, kulturforståelse og temamøder i forhold til at håndtere psykisk syge og beboere der er truet af udsmidning fra deres bolig. Da Projektbasens aktivitetsmidler og personaleressourcer blev reduceret med 2/3 del, besluttede styregruppen, at projektet skulle nedlægges ved udgangen af 2003. Projektets grønne temaer blev forankret Agendacentret i løbet af 2004, og de sociale elementer indgår stadig i Projektbasens daglige arbejde.

3.1.4 Pigeklubben

I 1999 oprettede Projektbasen en fritidsklub for piger i alderen 12 til 18 år for piger med anden etnisk baggrund end dansk, der ikke benyttede sig af andre fritidstilbud. Formålet med klubben var at give pigerne et "normalt" ungdomsliv, samt bearbejde forældrene til at give pigerne lov til at deltage i fritidsaktiviteter og sport på lige fod med danske piger. Projektet blev forankret i den lokale ungdomsskole i løbet af 2004, og Projektbasen samarbejder stadig med klubbens personale i forbindelse med forældreindsatsen.

3.2 Projekter til videreførelse under helhedsplanen

3.2.1 Projekt Modning

Projekt Modning er et projekt rettet mod særligt udsatte unge drenge i alderen 14-17 år. Projektet startede op i slutningen af 2006 og handler om at "modne" de unge til at begå sig i forskellige sociale sammenhænge.

Baggrunden for det er, at der i kvarteret er en gruppering af 15-20 drenge, som har en negativ og uhensigtsmæssig indvirkning på andre unge og lokalområdet som helhed. Løbende er der drenge, der er kommet ind i en positiv livsbane, som forlader projektet, men samtidig inkluderes nye vanskelige drenge i projektføreløbet. Drengene kommer fra stort set alle de involverede afdelinger.

Projektet er forankret i den lokale SSP-gruppe, men køres i Projektbasens regi af basens ungedarbejder. Formålet er på kort sigt at mindske kriminalitet og hærværk og øge trygheden i lokalområdet. Samtidig er det målet at bibringe de unge en række værktøjer til at skabe sig en fremtid baseret på uddannelse og job frem for kriminalitet og offentlig forsørgelse.

Midlet er en opsøgende positiv voksenkontakt bygget op omkring flere elementer:

- Sportsaktiviteter. Projektet har sin primære base i Idrætshuset Prismen, hvor projektet låner lokaler to gange 3 timer om ugen.
- Præsentation af andre idræts- og fritidsaktiviteter i lokalområdet, med henblik på medlemskab.
- Weekendarrangementer ud af lokalområdet. Bl.a. har der været arrangeret en overlevelsestur til Uggeløse Skov. Enkelte aktiviteter har været gennemført i samarbejde med politiet, med henblik på at forbedre relation mellem drengene og politiet.
- Individuel rådgivning af drengene og deres forældre i forhold til skole, fritidsaktiviteter og fritidsarbejde. Fem af de mest udsatte i gruppen har fået tildelt en fast støtte-kontaktperson fra Ungerådgivningen.

Projektet samarbejder foruden de ovenfor nævnte med en lokal ungdomsklub, gadeplansprojektet "Buret", Team Amager (B&U), og SSP lokaludvalget. Efter en stor indsats er det lykkedes at få de unge til at udvise en nogenlunde acceptabel adfærd, i de institutioner de færdes i sammen med medarbejderen. Der er dog fortsat brug for at arbejde på at få de unge i gang med uddannelse og fritidsjobs. Her skal der indgås et tættere samarbejde med UU vejledningen og Jobcenter Skelbækgade.

3.2.2 Cykelprojektet Cash and Carry

Cykelprojektet, der blev igangsat i foråret 2007, har haft utilpassede unge drenge mellem 14 og 18 som primær målgruppe, men har været åbent for alle i aldersgruppen. Projektet består i, at drengene kan komme i et cykelværksted og reparere på deres cykler under vejledning af en cykelsmed.

Formålet var på kort sigt at forhindre de mange cykeltyverier i lokalområdet samt at give de unge en meningsfyldt fritidsaktivitet. På lidt længere sigt er formålet at få drengene til se værdien i at mestre et håndværk, og på den måde inspirere dem til at tage en uddannelse eller gå i lære inden for et håndværksfag.

Baggrunden for projektet er at Projektbasens ungedarbejder igennem årene har observeret, at mange af de unge stjæler cykler, og når den går i stykker stjæler de en ny. Ungedarbejderen stiftede derfor kontakt med en lokal cykelhandler/reparatør, der indvilligede i at stille sit værksted og faglige ekspertise til rådighed én til to gange om ugen for en gruppe unge. Materialeudgifterne er blevet dækket af de boligsociale midler.

27 drenge har været tilknyttet aktiviteten. Nogle af drengene har kun deltaget i aktiviteten én til to gange, kun med det formål at få deres cykler repareret, men de fleste har deltaget mere kontinuerligt, hvor motivationen også har været samværet med ungedarbejderen og cykelsmedene. To af drengene er blevet ansat i fritidsjob hos cykelhandleren og en 17-årig dreng tilknyttet Ungerådgivningens Spydspidsprojekt, er blevet ansat 21 timer om ugen.

De unge har været meget glade for aktivitetsforløbet, og de fleste har fået forståelsen af, at det er vigtigt at passe på sine ting, og at cykler kan repareres. Ønsket er at fortsætte aktiviteten så længe drengene syntes det er interessant og cykelhandleren ønsker at stille faciliteter til rådighed.

3.2.3 Teater for børn

Projektbasen har støttet en boligafdeling med iværksættelsen af børneteater, der har medvirket til mærkbart forbedring af sociale relationer børnene imellem. Boligafdelingen oplevede mange konflikter mellem børn i aldersgruppen 8-15 år i gårdmiljøet. I samarbejde med Projektbasen blev der ansat en dramalærer til undervisning af en gruppe på 12 børn i drama og konfliktløsning i 3 måneder én gang ugentligt. Forældrene blev inddraget i forløbet ved bl.a. at sy kostymer og rekvisitter og opsætning af teaterstykket. Teaterstykket har været en stor succes for børnene og beboerne.

Ønsket er at teaterprojektet kan udvides til at omfatte børn fra de øvrige afdelinger og at der kan køres et tilsvarende forløb for gruppen af ældre unge.

3.2.4 Samarbejde med Det Maritime Ungdomshus

Projektbasen har siden 2005 haft samarbejde med Maritimt Ungdomshus om en række aktiviteter i sommerperioderne. Målgruppen har været en håndplukket gruppe uroskabende unge, hvor Projektbasens ungededarbejder og personale har lavet aktivitetsforløb, der bl.a. har bestået af: svømning, snorkling, vindsurfing og sejlads i kajak og optimistjolle, og sideløbende sociale aktiviteter.

Samarbejdet med det Maritime Ungdomshus ønskes fortsat og udvidet ved at udvide målgruppen til også at omfatte områdets øvrige unge og deres fædre i en række aktiviteter under det projekt der kommer til at hedde "Far for sjov", hvilket beskrives i afsnit 6.2.2.

3.2.5 "Syværkstedet"

"Syværkstedet" er en paraply for en række aktiviteter målrettet etniske kvinder og deres familier. Projektet blev igangsat i 2006, og der er løbende kommet nye aktiviteter og kvinder til. Den grundlæggende aktivitet er syning, men indeholder også aktiviteter rettet mod sprog, sundhed, beskæftigelse og forældreskab.

Formålet er primært at kvalificere de etniske forældre, og særligt forældre til kriminalitetstruede børn og unge, til at håndtere forældrerollen og give deres børn en god start i det danske samfund. Det sekundære formål er, at støtte forældrene i egen integrationsproces.

Baggrunden for projektet er at der er mange etniske familier i kvarteret der dels er meget dårligt integreret og dels kæmper med en række sociale problemstillinger hvilket påvirker deres børns udvikling og velfærd. Den direkte anledning til at sætte en indsats i gang var således en stigende bekymring for de etniske børn og unge i Holmbladskvarteret.

Som en indgang til målgruppen valgte Projektbasen i første omgang at etablere et tilbud målrettet kvinderne og derigennem søge at få kontakt til hele familien. Kvinderne har ofte opholdt sig i Danmark i længere tid, men uden at lykkedes med at blive tilknyttet det danske arbejdsmarked eller at blive aktive borgere i det danske samfund.

Kvinderne er ikke i kontakt med det danske samfund på anden vis end gennem læger, lærere, pædagoger eller sagsbehandlere. Der er ingen eller kun sporadisk kontakt med danske naboer. Kvinderne mangler basale færdigheder for at kunne skaffe sig adgang til nødvendige og relevante informationer om hverdagsforhold.

Der blev oprettet et syværksted, der samtidig skulle fungere som et socialt samlingspunkt for kvinderne. Syværkstedet har en sylærer tilknyttet og stiller maskiner og materialer til rådighed. Selve

syværkstedet er åbent én gang om ugen. Værkstedet startede med 11 kvinder. I dag er der tilknyttet 48 kvinder, der dog ikke alle kommer fast hver gang.

Syværkstedet er langt mere end syning, hvilket primært bruges som adgangsbillet til kvindernes tillid og opmærksomhed. Således benyttes det uformelle møde af kvinderne til at søge individuel rådgivning om f.eks. sundhed, bolig, uddannelses- og arbejdsmarked og familieforhold.

I regi af syværkstedet arrangeres som nævnt en række andre aktiviteter, kursus- og rådgivningstilbud, foredrag mv. Af konkrete tilknyttede aktiviteter kan nævnes:

Sprogtræning; Kvinderne samles hver gang i en gruppe til en times dansk samtaletræning.

Jobformidling; kvinderne udtrykker utilfredshed med ikke at kunne forsørge sig selv, og derfor bruges der en del tid på vejledning og formidling af job.

Sundhedsfremme; der køres et undervisningsprogram kaldet "sund mad", som er oprettet i samarbejde med Folkesundhed København. Det er en kendsgerning, at de store livsstilssygdomme, som f. eks. diabetes, forhøjet blodtryk og overvægt, forekommer hyppigere blandt indvandrerkvinder fra ikke-vestlige lande end hos danske kvinder. Derfor holder etniske sundhedsformidlere én gang om ugen oplæg i Syværkstedet om forskellige sundhedsmæssige aspekter: helbred, kost, motion og specifikke livsstilssygdomme. Det har vist sig, at behovet og ikke mindst interessen for sundhedsformidling fortsat er stort blandt indvandrerkvinderne.

Det er i højere grad end forventes lykkedes at vække en række relevante lokales samarbejdspartners interesse for at støtte projektet med relevant viden og støtte i forhold til kvinderne og deres familier. De primære samarbejdspartnere er Socialcentrets Servicebutik og Ungerådgivning, Folkesundhed København, Center for Vejledning, B&U forvaltningens pædagogiske konsulent, Idræts- og Kulturhuset Prismen, frivillighedsformidlingen Netvirket og tre afdelingsbestyrelser i lokalområdet.

Det er desuden lykkedes projektet at komme i kontakt med flere kvinder end forventet, og kvinderne giver udtryk for, at de har stor glæde af de aktiviteter de har deltaget i. Således har projektet det sidste 1 ½ år været selvrekruiterende. Projektbasen har tidligere brugt megen tid på at rekruttere, men nu visiterer kvinderne selv venner og naboer med, så der kommer konstant nye kvinder til.

Det er til gengæld ikke lykkedes at opnå kontakt til fædregruppen i det omfang man havde ønsket i projektet. Dette vil derfor være en af de ting der vil blive sat fokus på i den fortsatte indsats.

Desuden oplever projektet en række barrierer hos kvinderne i forhold til deres videre udvikling, der dels relaterer sig til posttraumatiske og andre psykiske lidelser og dels relaterer sig til manglende ressourcer såvel socialt som økonomisk. Særligt det første er noget der vil blive sat fokus på i den videre indsats.

3.2.6 Forældrekurset

Forældrekurset blev oprettet i 2001. Baggrunden for oprettelsen af forældrekurset var et voksende antal socialt isolerede enlige danske mødre med børn i før-skolealderen. Ud fra antagelsen om at mødrenes isolation kunne have en afsmittende effekt på børnenes evne til selv at skabe kontakt og fastholde sociale netværk så Projektbasen et behov for at gøre noget for denne gruppe.

Målgruppen for forældrekurserne har senere ændret sig fra kun at være enlige danske mødre til også at omfatte indvandrerkvinder og siden 2007 har der udelukkende været tilknyttet etniske kvinder. Der er dog et ønske fra kvinderne om, at det igen bliver et blandet kursus, så også danske kvinder deltager.

Kurset blev i de første 5 år planlagt og kørt af lokalcenter Amager og Servicebutikken, men for Projektbasens midler. I 2006 overtog Projektbasen selv rekrutteringen og planlægningen i forsøget på at tiltrække etniske kvinder, selve kurset blev dog stadig afholdt i samarbejde med Servicebutikken og lokalcentret. Der har også været tilknyttet 2 terapeuter udefra.

Forældrekurset forløber over seks gange tre timer ad gangen, med emner som:

- Kulturmødet – forskellen på danske og muslimske værdier i børneopdragelsen.
- Trodsige børn – kunsten at sætte grænser.
- Teenager i familien.
- Tørklædets betydning for døtrenes fremtid på arbejdsmarkedet.
- Alene mor - med og uden mand.
- Vanskelighederne ved at koncentrere sig om at blive godt integreret i det danske samfund, når man har store bekymring for familien i hjemlandet.
- Børns udviklingsrum: familie, skole og kammerater.

Kurset indeholder også udflugter i og udenfor lokalområdet. Herudover visiterer kurset til andre integrerende og socialiserende aktiviteter i lokalområdet: motion, kurser på Kofoeds Skole, lektiecafé.

I 2008 har 12 kvinder gennemført kurset, og derudover har flere kvinder været tilknyttet kurset på mere løs basis. De fleste af de kvinder, der har deltaget i forældrekurserne har sidenhen benyttet sig af Servicebutikkens anonyme rådgivning vedr. forskellige sociale, psykiske og juridiske spørgsmål. Det er særligt en succes når man snakker de etniske kvinder, der ikke tidligere har benyttet sig af Servicebutikkens anonyme rådgivningstilbud.

I det næste kursusforløb vil der blive sat særlig fokus på mandens rolle i familien og på det at sætte grænser for sine børn.

4 Styrkelse af Projektbasens boligsociale indsats

Den fortsatte indsats under Projektbasen vil basere sig på de erfaringer der har været gjort i projekterne hidtil. Ønsket er at justere og udbygge de allerede eksisterende indsatser, som beskrevet ovenfor.

Projekterne under indsatsen vil fremover tænkes ind under tre hovedtemaer:

- 1. Udsatte unge**
- 2. Integration og opkvalificering af forældre med anden etnisk baggrund**
- 3. Socialt liv i afdelingerne**

Med disse hovedtemaer er helhedsplanindsatsen med til at understøtte målsætningerne i Københavns Kommune om at fremme integrationen af socialt udsatte borgere i boligområdet og samfun-

det, at fremme integrationen af beboere med etnisk minoritetsbaggrund i boligområdet og i samfundet, at forebygge kriminalitet og fremme den oplevede tryghed blandt beboerne.

Projektlederen er i dag praktisk involveret i stort set alle aktiviteter, hvilket i den kommende indsats skal justeres så hun primært kommer til at beskæftige sig med styrkelsen af det frivillige arbejde samt arbejdet med at skabe fællesskab og sammenhold i de enkelte afdelinger, foruden styringen af det samlede projekt. Dette skal understøttes af en opnormering på personalesiden hvor der ansættes en medarbejder mere på 30 timer, der primært skal understøtte de nye initiativer under integrations- og opkvalificeringsindsatsen.

I det følgende beskrives hvad der mere konkret kommer til at indgå i indsatsen fra 2009 og frem, hvordan det organiseres samt de enkelte indsatsområders fremtidige mål, milepæle og succeskriterier.

4.1 Udsatte unge

I det fortsatte arbejde med de udsatte unge vil der fortsat blive lagt særlig vægt på den kvalificerede voksenkontakt, da det har vist sig at være det mest virkningsfulde. Tidligere blev indsatsen omkring børn og unge primært rettet imod de unge selv, mens den i dag rettes i ligeså høj grad mod forældrene, hvilket vil blive beskrevet nærmere under punktet "familiekurser", "syværkstedet" og "familiens mand".

Foruden at arbejde med konkrete projektorienterede indsætter udfører ungemedarbejderen opsøgende arbejde på gadeplan i de almene afdelinger, der er tilknyttet projektet. Ungemedarbejderen løser også ad hoc opgaver i relation til henvendelser fra institutioner, erhvervsdrivende m.m., når der er uro og hærværk forskellige steder i kvarteret. Endelig er det ungemedarbejderens ansvar at holde en tæt daglig kontakt til øvrige aktører på børn og ungeområdet samt fastholde og opsøge øvrige samarbejdspartnere blandt foreninger, klubber, afdelinger og erhvervsliv.

Projekterne under ungeindsatsen vil i høj grad være impulsive og baserede på aktuelle behov i målgruppen. Projekterne Cykelprojektet og projekt Modning fortsættes, så længe interessen er der hos de unge. Det bliver ungemedarbejderens opgave at opfange hvilke tendenser og interesser der er blandt de unge på et givent tidspunkt og agere på det. Der skal arbejdes for at der etableres en bred vifte af aktiviteter der tilgodeser mange interesse- og kompetencefelter. Det skal give flest mulig af de unge en chance for at få en succesoplevelse og erfare sig til hvor deres særlige kompetencer ligger. Alle aktiviteter skal dog oprettes med tanke på det overordnede formål med indsatsen og ud fra gennemtænkte mål, forandringsteorier og succeskriterier.

Allerede nu ligger der et par aktiviteter på tegnebrættet. Dette er blandt andet indgåelse af en aftale med det Maritime Ungdomshus, hvor de unge kan komme i følgeskab med en voksen og dyrke en lang række aktiviteter knyttet til havet, som eksempelvis dykning, fiskeri, sejlsport mm. Herudover ønskes det at indgå en aftale med Prismen og Buret om lån af deres baner til fodboldspil, med henblik på at afholde 2 fodboldturneringer, én i efterårsferien og én i juleferien. Disse aktiviteter skal være åbne for alle afdelingernes unge og ikke kun de mest udsatte.

4.1.1 Netværksarbejde

Der eksisterer i dag et ungenetværk omkring indsatsen i Holmbladsgadekvarteret. Netværket består af en række aktører involveret i børn og ungearbejdet i lokalområdet. Heri indgår bl.a. en pædagogisk konsulent fra Børne- og Ungdomsforvaltningen samt repræsentanter fra klubber og øvri-

ge fritidstilbud. Netværket mødes én gang om måneden og drøfter forskellige projekter og problemer. Herunder er en arbejdende undergruppe der styrer og igangsætter de forskellige projektindsatser. Gruppen består af projektlederen for Projektbasen, lederen af Ungerådgivningen og lederen af den lokale ungdomsklub, Ungehuset.

Herudover afholdes et årligt seminar for omkring 50 personer, der arbejder med børn og unge i kvarteret. Formålet er at sikre et godt samarbejde mellem aktørerne på børn og ungeområdet i kvarteret og mere konkret at få udarbejdet handleplaner for det kommende år. Samtidig tjener seminaret som inspirationsforum, hvor man dels udveksler virkemidler og metoder internt og dels henter inspiration udefra. Dette skal videreføres i den fortsatte indsats idet Projektbasens gode relationer til andre parter i lokalområdet er en af de helt store styrker ved det nuværende arbejde, hvilket det er vigtigt fortsat at understøtte.

4.1.2 Fortsættelse af Cykelværkstedeprojektet

Cykelværkstedeprojektet skal fortsætte i den nuværende form så længe alle parter er interesseret i det. På sigt kan det tænkes udvidet eller ændret til at omfatte andre håndværksprægede samarbejder eksempelvis med en mekaniker, snedker eller andre.

4.1.3 Fortsættelse af Projekt Modning

Projekt modning skal fortsat udvikle sig. Resultatet af projektet frem til nu har i høj grad været at unged medarbejderen har vundet de unges tillid og respekt og har kunnet påvirke deres umiddelbare adfærd.

I det kommende forløb skal der arbejdes målrettet på at hjælpe de unge videre i forhold til uddannelse og fritidsjobs. Dette skal ske igennem et samarbejde med UU-vejledningen, Jobcenter Skelbækgade og Ung-i-Job. For at understøtte dette arbejde er der desuden afsat midler i en løn- og lommepengepulje i budgettet til aflønning af unge der i kortere eller længere forløb kan ansættes enten under børn og ungeindsatsen direkte eller i lommepengeprojekter i de enkelte afdelinger. Midlerne kan også bruges til indkøb af eksempelvis biografbilletter eller andet, der kan bruges som mere indirekte aflønning af de unge.

I forhold til fortsættelse af indsatsen ville det være hensigtsmæssigt, hvis projektet var i besiddelse af lokaler/værested, hvor medarbejderen har mulighed for at være sammen med de unge i et forum der ikke var bygget op omkring en bestemt aktivitet. Det ville give rum for mere individuel rådgivning, videre visitering til andre tilbud, jobsøgning og udvikling af nye aktiviteter i samarbejde med de unge. Et sådant værested kan ikke finansieres indenfor rammerne af helhedsplanen, og det vil derfor være noget der skal søges ekstern finansiering til. Realiseringen af dette søges gjort i et samarbejde med de unge, for på den måde at knytte dem tættere sammen og knytte dem til et evt. kommende værested.

4.1.4 Mål

Målet med indsatsen overfor udsatte børn og unge er at få dem til at indordne sig efter samfundets normer og regler, lære dem at tage ansvar for deres handlinger og indgå i positive relationer til deres omgivelser. Hermed er det ønsket at give denne gruppe en hverdag uden konflikter, skabe en øget tryghed i kvarteret og hjælpe de unge videre i forhold til uddannelse og senere job. Indsatsen skal støtte op om Københavns Kommunes målsætning om at unge indvandrere i 2010 har en kriminalitetsfrekvens på niveau med andre unge danskere, når der tages højde for den sociale fordeling.

4.1.5 Milepæle

Februar 2009: Der er indgået samarbejdsaftaler med UU-vejledningen og Jobcenter Skelbæk-gade omkring en uddannelse- og fritidsjobindsats

Februar 2009: Der er indgået samarbejdsaftaler med hhv. Prismen, Buret og Det Maritime Ungdomshus i forhold til aktiviteter under projekt modning.

Juli 2009: Der er udformet en køreplan for realiseringen af værestedet til projekt Modning.

September 2009: Der er samlet et teaterhold på 20 børn og unge på tværs af alle afdelinger

September 2009: Der er samlet en frivilligruppe til teaterprojektet på minimum 5 voksne

December 2009: Teaterstykket er opført for forældre og andre interesserede

Januar 2010: Værestedet er klar til indvielse

4.1.6 Succeskriterier

- 90 % af børn og unge mellem 10 og 17 benytter de etablerede fritids- og ungdomsklubber.
- At 80 % af de 7 – 16-årige deltager i minimum én organiseret fritidsbeskæftigelse
- At 70 % af de uddannelsessøgende unge mellem 13 og 18 har et fritidsjob
- At 100 % af de 16-årige har taget Folkeskolens afgangseksamen.
- At 90 % af de 20-årige har gennemført en ungdomsuddannelse.
- At 80 % af beboerne i afdelingerne oplever en større tryghed end ved indsatsens start.
- At mængden af hæværksrelaterede udgifter er nedbragt med 25 %

4.2 Integration og opkvalificering af forældre med anden etnisk baggrund

Hidtil har Projektbasen primært rettet forældreindsatsen mod mødre med anden etnisk baggrund end dansk, igennem "Syværkstedet" og de aktiviteter der er knyttet hertil; herunder sundhedsfremmeindsatsen. Herudover har der, i samarbejde med Lokalcenteret og Servicebutikken, været iværksat et forældrekursus overfor socialt udsatte enlige mødre; såvel danske som flygtninge- og indvandrerkvinder.

Der er ansat en integrationsmedarbejder 30 timer ugentligt, der sammen med projektlederen kører syværkstedet og aktiviteterne herunder, samt forældrekurset. Som skrevet indledningsvis vil der i den kommende periode blive ansat en medarbejder yderligere, for at give ressourcer til at arbejde på en lidt bredere front. Her tænkes særligt på en øget indsats overfor flygtninge- og indvandrerfædre i forhold til børneopdragelse og sundhed, en mere målrettet indsats i forhold til at øge arbejdsmarkedsevnen for kvinderne på syværkstedet.

4.2.1 Fortsættelse af "Syværkstedet"

Som beskrevet indledningsvis er det Projektbasens ønske at lægge særlig vægt på arbejdsevne og beskæftigelse i den kommende periode i forhold til de etniske kvinder. Der er projektlederen og integrationsmedarbejderens oplevelse at kvinderne på Syværkstedet rigtig gerne vil i job, og gerne vil kunne forsørge sig selv. Mange af kvinderne giver dog udtryk for at det er meget vanskeligt for

dem på grund af de traumatiske oplevelser de har med sig fra hjemlandet, som det optager meget af deres energi at tænke på.

Erfaringer viser at traumatisering er en stor barriere i forhold til integration og beskæftigelse både for den traumeramte selv og for dennes familie. Traumatisering resulterer i nedsat indlæringssevne, dårlige sociale kompetencer, aggressioner og passivitet og manglende overblik over sin egen situation. Det er derfor nødvendigt at gøre en særlig indsats for denne gruppe, hvis de skal integreres og komme i beskæftigelse. Det, der ofte ikke kan rummes indenfor det kommunale beskæftigelsesystem er det store forarbejde der ligger før en egentlig beskæftigelsesindsats kan igangsættes, som handler om at skabe personlige relationer og tillid.

Dette har Syværkstedets aktiviteter allerede i dag opnået i vidt omfang. De igangværende aktiviteter har været med til at skabe en tillid mellem Projektbasens medarbejdere og kvinderne, hvilket betyder at kvinderne i dag kommer til medarbejderne med de problemer de oplever med at få deres hverdag til at hænge sammen.

Den generelle erfaring på området viser også at netop det, at kunne samles om en fælles aktivitet, som f.eks. syning er med til at genetablere troen på at man kan noget, er med til at genoplive gamle interesser og drømme samt skabe basis for et socialt netværk. Også motion har vist sig som et effektivt middel fordi det kan være med til at løse op for nogle af de psykosomatiske smerter mange traumatiserede mennesker lever med. Dette imødekommes gennem det gymnastiktilbud der er i regi af syværkstedet.

Der er derfor nu basis for at gå et spadestik dybere og nærme sig problemernes kerne igennem et psykoedukationsforløb, der kan hjælpe kvinderne til at leve med deres traumer. Dette vil blive iværksat som led i familiekurset og vil blive beskrevet i afsnit 6.2.3.

Håbet og forventningen er, at psykoedukationsforløbet vil være med til at løsne op for nogle ting, der gør at kvinderne bliver mere arbejdsmarkedsparate. Derfor vil der som opfølgning på psykoedukationsforløbet blive iværksat et arbejdsmarkedsintroforløb særligt for kvinderne, hvilket skal ske i et tæt samarbejde med Jobcenter Musvågevejs Sprog og Integrationscenter.

Projektbasens tilbud vil ikke være en egentlig beskæftigelsesindsats, men snarere en beskæftigelsesforberedende indsats, der kan understøtte den lovpligtige kommunale beskæftigelsesindsats.

Nedenfor beskrives hvad der vil indgå konkret i arbejdsmarkedsintroforløbet.

Arbejdsmarkedsintro

Det er opfattelsen blandt medarbejderne i Projektbasen at kvinderne har brug for en grundig introduktion til det danske arbejdsmarked ligesom de har brug for inspiration og motivation til at finde ud af hvad de kunne tænke sig på uddannelses- og jobfronten. Tiltaget skal understøtte Københavns Kommunes målsætning om at øge andelen af beskæftigede indvandrere med 10 % frem til 2010.

Forløbet vil bestå i en række forskellige tiltag der dels vil foregå i boligområdet og dels foregå på virksomheder indenfor forskellige brancher. I kraft af målgruppens karakter er der behov for at der ikke gås for hurtigt frem, at der ikke gives for mange informationer på samme tid og at kvinderne føler sig trygge ved situationen.

I samarbejde med Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningens Center for Beskæftigelse, Sprog og Integration (CBSI) vil der derfor blive arrangeret et relativt kort og varieret forløb. Det vil komme til at bestå i 3 caféarrangementer af 3 timer og 2 virksomhedsbesøg. To af café arrangementerne vil introducere til det danske arbejdsmarked og dansk arbejdskultur mens det tredje arrangement

vil bestå i fortællinger fra 3 rollemodeller omkring hvordan de kom i job og de udfordringer og glæder de oplevede i den forbindelse. En konsulent fra CBSI varetager oplæggene og kontakten til rollemodellerne. Hovedvægten ved arrangementerne er lagt på dialog mellem konsulenten, rollemodellerne og kvinderne, både i fællesskab og individuelt. Der gøres plads til at kvinderne kan have deres børn med, igennem at der afsættes midler til ansættelse af børnepasser til arrangementerne. Ligeså vil der blive hygget om kvinderne i form af mad og drikke.

Virksomhedsbesøgene arrangeres med udgangspunkt i det netværk af virksomheder, som CBSI har kontakt til. Udvælgelsen af hvilke virksomheder der skal besøges skal ske i samarbejde med kvinderne. En konsulent fra CBSI vil deltage på virksomhedsbesøgene der har til formål at give kvinderne et indblik i hverdagen på en arbejdsplads og måske aflive eller bekræfte forestillinger og fordomme om bestemte typer af arbejde.

Udgangspunktet er at der arrangeres ét forløb i efteråret 2009, men alt efter interessen fra kvinderne og mulighederne i CBSI vil initiativet blive fulgt op med lignende forløb i de følgende år.

4.2.2 Familiens mand

Igennem kvinderne i Syværkstedet er projektmedarbejderne blevet opmærksomme på dels de sundhedsproblemer mange etniske mænd slås med og dels den minimale rolle de spiller i deres børns opdragelse og udvikling. Endvidere er det ikke kun kvinderne der lider under ptsd symptomerne, men i ligeså høj grad deres mænd. Hvor det for kvinderne giver sig udslag i en opgiveness overfor arbejdsmarked og det danske samfund generelt er det måske for mændene omvendt – de opgiver hjemmefronten og de konflikter og problemer der er dér. Ligesom med kvinderne, er det opfattelsen at mændene gerne vil, men ikke kan overskue det og savner værktøjer.

Derfor er der et behov for at der igangsættes særlige initiativer målrettet mændene på henholdsvis sundhedsområdet og i forhold til deltagelsen i familielivet generelt og i deres børns udvikling i særdeleshed. En del af mændene arbejder rigtig meget og det skal der tages højde for i tilrettelæggelsen af de enkelte aktiviteter. De lokale erfaringer er, at der skal gås langsomt frem med denne gruppe, og at de ikke er interesserede i at nogen skal fortælle dem hvordan de skal leve eller opdrage deres børn. Derimod er de meget videnssøgende og giver udtryk for at de mangler information om hvordan mange ting fungerer i det danske samfund. Udgangspunktet bliver derfor som for de øvrige projekter i Projektbasen, at der tages udgangspunkt i konkrete interessebaserede aktiviteter og arrangementer baseret på den viden mændene selv efterspørger.

Der er i dag 8 – 12 arabiske mænd på tværs af afdelingerne, der mødes hver lørdag i beboerlokallet i VIBO's afdeling 13, hvor de spiser sammen, spiller kort, backgammon mv. Der vil blive taget udgangspunkt i dette mødested i opbygningen af indsatsen. Herudover vil rekrutteringen af mændene ske igennem kvinderne i syværkstedet, samt afdelingsbestyrelsesformanden fra Støberigården. Han har egyptisk baggrund, og har god kontakt til mænd med forskellige nationaliteter. Desuden vil det blive forsøgt at finde en nøgleperson blandt mændene, der kan fungere som rollemodel og formidler af tilbuddene.

Den indledende rekrutteringsfase vil blive startet op i Projektbasen hen over efteråret 2008 hvor medarbejderne vil forsøge at afdække hvilke interesser mændene måtte have. Derudfra vil de så småt starte nogle aktiviteter op. Der er i dag faciliteter til både computerbaserede aktiviteter og værkstedsaktiviteter, der kan tilbydes mændene.

Forhåbningen er, at der ved helhedsplanens start er etableret en god kontakt til en større gruppe af mænd og at der derved er skabt basis for den mere målrettede indsats omkring sundhed og fædre-

rollen. Der startes ud med tre forskellige projekter: "Stærk sjæl – sund krop", "med far i haven", "far for sjov". Herudover arrangeres en række temaaftner i et samarbejde mellem integrationsmedarbejderen, ungemedarbejderen og mændene, med integrationsmedarbejderen som drivende kraft.

Sund krop – mere overskud

Der vil i samarbejde med Folkesundhed København blive udviklet et forløb for mænd, der retter sig mod at styrke deres fysiske sundhed. Forløbet vil strække sig over 5 mødegange og vil indeholde både oplæg omkring kost, livsstilssygdomme og motion og aktiviteter såsom madlavning, gåture, fodbold og gymnastik. Forløbet vil blive varetaget af mandlige sundhedsformidlere fra Folkesundhed København i samarbejde med integrationsmedarbejderen.

Aktiviteterne vil primært foregå i regi af "klubben", men der vil også blive arrangeret tider i Prismen og andre steder til diverse sportsaktiviteter for mændene efter deres ønsker.

Tiltaget skal, sammen med sundhedsindsatsen over for de etniske kvinder, være med til at understøtte Københavns Kommunes målsætning om, at forskellene i etniske danskeres og indvandreres sundhedstilstand skal udlignes.

Med far i haven

Projektet forventes oprettet i samarbejde med Agenda Center Amager og foreningen Ørestad Urbane Haver. Det har dog ikke været muligt at få en aftale på plads inden deadline for helhedsplanens indsendelse.

De urbane haver har til huse i Ørestad Syd og består i små jordlodder som byens borgere kan låne for en sæson, et fælles areal med borde, bænke og grillsted samt en skurvogn til fælles faciliteter som opbevaring af haveredskaber og lignende. Fremover vil haverne desuden skulle indgå i et bredere aktivitetsfelt, med forskellige sports- og kulturfaciliteter, ligesom der vil blive arrangeret diverse temaaftner om havebrug, økologi og miljø.

Håbet er at der kan laves aftale om, at der reserveres 10 havelodder til projektet, som på linie med de øvrige brugere kan benytte fælles faciliteter, redskaber mv.

Tanken med projektet er at skabe en relation mellem børn og fædre der har udgangspunkt i noget konkret at være fælles om, og hvor der kommer et produkt ud af det. Samtidig kan det være med til at skabe relationer til mennesker udenfor boligområdet, fordi de urbane haver også indbyder til fællesarrangementer, temadage mm. Endelig kan projektet være med til at bibringe fædrene noget viden og inspiration igennem de temaoplæg mv. der foregår i urbane haver-projektet som helhed.

Far for sjov

"Far for sjov" projektet er ligesom "med far i haven" et forsøg på at bringe fædrene mere ind i deres børns liv, på en positiv måde. Projektets konkrete indhold er meget afhængig af, hvad der kan samles enighed om blandt målgruppen. Der tænkes dog startet op med et tilbud om fodbold én gang om ugen for fædrene og deres børn i Prismen, for at trække mænd og børn til. Derudover forestiller man sig at projektet kan indeholde andre sportsaktiviteter, kanoture, fisketure eller andet.

Det er den opsøgende integrationsmedarbejder samt ungemedarbejderen der i fællesskab tilrettelægger og planlægger de enkelte aktiviteter. De er også ansvarlige for at inspirere og motivere fædre og børn til at deltage og komme med idéer, og selv være drivende kraft i at sætte ting i gang

hvis deltagerne ikke umiddelbart byder ind med ønsker. Projektet vil i høj grad skulle samarbejde med og trække på de parter i lokalområdet, der allerede er kontakt til, i forhold til at realisere aktiviteterne. Eksempelvis det Maritime ungdomshus, Prismen, Buret og andre.

Deltagelsen i projektets aktiviteter kræver at både far og barn(børn) deltager. Nogle af børnene har måske brug for hjælp til at få deres far med, og der har medarbejderne en opsøgende funktion.

Rekrutteringen til projektet sker dels gennem børnene, der allerede er kendt af ungemedarbejderen og dels gennem mandeklubben og syværkstedet.

4.2.3 Forældrekurser

Forældrekurserne vil bestå i både aktiviteter for hele familien og aktiviteter opdelt i mænd og kvinder. Kurserne vil primært rette sig mod familier med anden etnisk baggrund, fordi det er nogle særlige problematikker der gør sig gældende her.

At være far i Danmark

Fædrekurset vil være bygget op over samme model som det forløb der hidtil har været kørt for kvinderne i dag. Dvs. et forløb af 6 gange 3 timer med temaer bestemt af deltagerne selv. Dette kunne f.eks. være temaer som: fædrolleren i Danmark, opdragelse uden vold, børns behov for en mandlig rollemodel, fritidslivets betydning for børnenes fremtid samt udfordringerne ved at opdrage sine børn i en anden kultur.

Kursusgangene vil som udgangspunkt blive varetaget af en mandlig psykolog med anden etnisk baggrund, men der kan også hvis det skønnes relevant i forhold til temaet trækkes på andre professionelle ressourcepersoner.

Der vil blive lavet et pilotforløb af to gange i vinteren 2008, dels for at afprøve interessen hos mændene, dels for at give dem en forsmag på aktivitetsforløbet i 2009, og endelig for at kunne definere emnerne for kurserne på forhånd.

At være mor i Danmark

For kvinderne vil der i det kommende forløb blive tale om enkeltstående temaarrangementer, idet der ikke vurderes at være behov for en egentligt sammenhængende kursusrække.

At være familie i Danmark

Der vil blive tilføjet to kursusgange hvor temaerne bliver mere tværgående og har relevans for både mænd og kvinder, og hvor det er hensigtsmæssigt at de hører det sammen. Dette kan eksempelvis være introduktion til uddannelsessystemet i Danmark, samarbejdet med folkeskolen, kostens indvirkning på børns adfærd eller det at fremstå enige og konsekvente overfor sine børn. Tilsvarende de opdelte kursusforløb vil dette også være bestemt af deltagernes interesser.

Herudover vil der i lighed med det nuværende forældrekursus blive arrangeret aktiviteter og udflugter for hele familien.

Psykoedukationsforløb for traumatiserede familier

Som et særligt tilbud til traumatiserede familier i afdelingerne er der indgået en aftale med Psykotraumecentret i Dansk Røde Kors' Asylafdeling om udviklingen af et psykoedukationsforløb. Tilbuddet vil indeholde 10 sessioner med en terapeut fra Psykotraumecenteret. Tilbuddet er rettet mod begge ægtefæller og også gerne familiens større børn, da erfaringen er, at det giver de bedste resultater.

Formålet med et sådant forløb er, at give familierne nogle værktøjer til at håndtere deres traumer i hverdagen og også hjælpe dem til at forstå hvorfor de reagerer som de gør på bestemte hændelser eller påvirkninger. Dette kan hjælpe familierne til at få et bedre familieliv, men også til en bedre integration i det danske samfund.

Der vil blive kørt tre sidekørende forløb for hhv. irakiske, somaliske og palæstinensiske familier idet de vurderes at være de grupper, der har mest behov for et sådant tilbud.

4.2.4 Mål

Målet med Projektbasens indsats overfor familier og forældre i de involverede boligafdelinger er, at øge forældrenes mestringsevne både i forhold til egen livssituation og overfor deres børns udvikling. Dermed skal sikres et tryggere boligområde med en større social kapital end ved indsatsens start. Herudover er målet at de etniske familier i afdelingerne skal have en arbejdsmarkedstilknytning der svarer til de etnisk danske familier korrigeret for sociale faktorer.

4.2.5 Milepæle

Februar 2009: Det første fædrekursus er afholdt

Marts 2009: Der er rekrutteret 10 fædre med børn til "med far i haven"

Marts 2009: Der er rekrutteret 15 fædre med børn til "far for sjov"

April 2009: Fællesforældrekurset er afholdt

April 2009: Der er rekrutteret 3 x 5 familier til psykoedukationsforløbet

Maj 2009: Kursusforløbet "sund krop – mere overskud" er afholdt

Juni 2009: De første tre psykoedukationsforløb er afholdt

September 2009: 20 kvinder er rekrutteret til arbejdsmarkedsintroforløbet

Oktober 2009: Arbejdsmarkedsintroforløbet er afholdt

4.2.6 Succeskriterier

- At 90% af konerne til mænd involveret i "Familiens mand" oplever at manden er mere engageret i familielivet.
- At 90% af kvinderne tilknyttet arbejdsmarkedsintroforløbet føler sig mere arbejdsmarkedsparate.
- At 60% af kvinderne tilknyttet arbejdsmarkedsintroforløbet er i gang med uddannelse eller arbejde ved indsatsens slutning.
- At 75% af deltagerne på psykoedukationsforløbet giver udtryk for bedre at kunne overskue hverdagen
- At 60% af de etniske beboere i afdelingerne bevæger sig mindst en halv time om dagen
- At 80% af de etniske beboere har ændret på deres kostvaner
- At antallet af lægekonsultationer pr. familiemedlem blandt de etniske beboere er faldet til niveauet for etniske danskere i afdelingerne.

- At den sociale kapital i afdelingerne er øget med 20% ved indsatsens afslutning ved måling baseret på en NaboSkabsanalyse.
- At den oplevede tryghed blandt beboerne i afdelingerne er steget med 25% ved indsatsens afslutning

4.3 Det sociale liv i afdelingerne

Indsatsen omkring det sociale liv i afdelingerne skal ses i lyset af, at de eksisterende afdelingsbestyrelser oplever en nedgang i engagementet i det fælles sociale liv og at der i enkelte afdelinger også er opbrud i selve afdelingsbestyrelserne. Med andre ord er der en meget lille andel af den sammentømmende sociale kapital. Et sådant socialt opbrud er med til at forringe ejerskabs- og ansvarsfølelsen overfor lejligheder og boligområdet som helhed og er med til at øge beboerudskiftningen. Dermed fastholdes boligområdet i en ond cirkel, hvor de der har ressourcerne flytter ud og nye meget ressourcetsvage beboere flytter ind.

Derfor ses det som et vigtigt indsatsområde fortsat at støtte op om de frivillige ildsjæle der trods alt er i afdelingerne og sørge for at de føler at det arbejde de gør for fællesskabet værdsættes. Herudover er der i indsatsen også den dimension, der drejer sig om at øge engagementet blandt dem, der i dag holder sig helt udenfor de fælles aktiviteter og søge at illustrere den værdi, der ligger i at være frivillig eller i at deltage i det fælles.

Samtidig skal indsatsen være med til at realisere visionen i Københavns Kommunes Socialforvaltningen om, at deres brugere får mulighed for at udvikle og udnytte egne ressourcer til at realisere et godt liv og bidrage til samfundet.

Projektbasen afholder i dag månedlige møder med afdelingsbestyrelsesrepræsentanter for alle afdelinger. Formålet er at dele erfaringer og diskutere status, problemstillinger og ideer med hinanden samt at fordele de aktivitetsmidler der er afsat til beboerstyrede aktiviteter.

Dette månedlige møde fastholdes i den fortsatte indsats, ligesom der også fremover vil være en aktivitetspulje til initiativer i de enkelte afdelinger. Aktivitetspuljemidlerne er primært tænkt som støtte til aktiviteter blandt de målgrupper der ikke indgår i de øvrige hovedindsatsområder, dvs. børn, ældre samt de mere ressourcestærke danske og etniske voksne.

I det forgangne projektforsløb har der været afholdt kurser for de frivillige i bl.a. konflikthåndtering, fundraising mv. Dette vil også blive fulgt op i det kommende forløb, da der forsat viser sig en stor interesse blandt de frivillige for disse kurser.

Herudover består Projektbasens arbejde på dette område i, at støtte op om de initiativer der tages i afdelingerne i forhold til den praktiske gennemførelse. På sigt er det dog meningen at de beboerinitierede projekter skal forankres hos de frivillige selv, så de ikke er afhængige af Projektbasens støtte.

Ovenstående initiativer har bevirket, at der i dag er en fast gruppe af frivillige, der er meget aktive, og som det er vigtigt at "passe på". På grund af de begrænsede personaleressourcer i Projektbasen, har det imidlertid været svært for projektlederen at nå de afdelinger, som i dag ikke indgår i ovenstående aktiviteter og hvor beboerdemokratiet ikke fungerer.

Det er der et stort ønske om at følge tættere op på i den kommende indsats, igennem et opsøgende arbejde i afdelingerne bl.a. gennem opgangsmøder og arbejdsdage.

Herudover er der to konkrete beboerinitiativer der skal følges op på. Det drejer sig om netværk for ældre og teaterprojektet for børn.

4.3.1 Netværk for ældre.

På baggrund af ønsker fra afdelingsbestyrelserne i Støberigården og DFB vil Projektbasen hen over efteråret 2008 starte op med en række tilbud til ældre, med henblik på netværksdannelse. Oplevelsen blandt afdelingsbestyrelserne er at mange ældre er ensomme og utrygge, og det ønsker man at medvirke til at mindske. Projektlederen vil stå som arrangør af en række udflugter og foredrag for på den måde at bringe de ældre sammen og give dem en anledning til at gå ud.

4.3.2 Teaterprojekt for børn og unge (8 – 15 år)

Teaterprojektet der hidtil har været kørt for primært pigerne i afdeling 810 ønskes nu udbredt til alle afdelingerne, idet det har været en stor succes. Projektet blev startet op som følge af en række konflikter mellem pigerne i afdelingen. Teaterprojektet indebar derfor ikke blot indøvelsen og opførelsen af et stykke, men indeholdt også lektioner i konflikthåndtering. Ideen med at bruge teater som metode til at løse konflikter er brugt i flere sammenhænge også på arbejdspladser m.v.

I denne sammenhæng har det en yderligere fordel, idet det munder ud i et konkret produkt, som også formår at samle forældrene.

Som udgangspunkt tænkes teaterprojektet startet op som et tværgående projekt for alle afdelingerne børn, både drenge og piger. Det kan dog vise sig at det vil være mere gavnligt med flere små teatergrupper, og så vil det være det der gøres.

Udover den tilknyttede dramalærer og projektlederen skal der tilknyttes en frivillig voksengruppe til teaterprojektet. De skal bl.a hjælpe med at sy kostumer, lave kulisser og andre praktiske opgaver omkring opførelsen af stykket. Det bliver projektlederens rolle at samle denne frivilligruppe, hvoraf nogle oplagt kan tænkes hentet fra syværkstedet og blandt de mænd der benytter værkstedet i Støberigården.

4.3.3 Mål

Det overordnede mål med de boligsociale aktiviteter og styrkelsen af de frivillige indsatser er, at de involverede boligafdelinger opleves som trygge og gode steder at bo. Beboerne skal bo der fordi de har valgt det til og ikke fordi de ikke kan vælge det fra. Beboerne skal i højere grad tage ansvar for deres nærmiljø og være med til at skabe velfungerende demokratiske boligafdelinger. På længere sigt er målet at fastholde de ressourcestærke beboere i afdelingerne.

4.3.4 Milepæle

Februar 2009: Der er etableret en gruppe på 30 ældre der deltager i arrangementer og ture.

Marts 2009: Projektlederen har afholdt opgangsmøder i alle opgange i afdelinger med svage eller ingen afdelingsbestyrelser.

Maj 2009: Ældreaktiviteterne køres 100% af frivillige

September 2009: Der er rekrutteret 20 børn på tværs af afdelinger til deltagelse i Teaterprojektet

November 2009: Teaterstykket er opført

November 2010: Et nyt teaterprojekt er gennemført på basis af frivillige kræfter

4.3.5 Succeskriterier

- At der er afdelingsbestyrelser i de boligafdelinger, der ikke havde det ved projektstart

- At 95 % af beboerne oplever deres afdeling som et godt sted at bo
- At 95% af beboerne bor i deres bolig pga. et aktivt tilvalg
- At udgifterne på vedligeholdelseskontiene i afdelingerne er nedbragt med 10%
- At 60% af de igangsatte aktiviteter er forankret i lokale institutioner og/eller blandt frivillige i afdelingerne.

5 Evaluering

Evalueringen af den boligsociale indsats i Holmbladsgadekvarteret vil være baseret på en kombination af resultatevaluering og procesorienteret.

Resultatevaluering betyder, at der vil være fokus på output og nytte. Der skal gøres status på en række punkter, og denne status sammenlignes med de opstillede succeskriterier. Det giver nogle klare og let forståelige resultater i forhold til at vurdere den samlede effekt.

I forhold til succeskriterierne omkring social kapital, tryghed og trivsel skal der udføres en Nabo-skabsundersøgelse i løbet af 2009 og igen i 2012. Herudover vil de resultatorienterede evalueringer være baseret på, at der spørges til de enkelte indsatsområder ud fra de succeskriterier, der er stillet op for dem. En mere detaljeret strategi for evalueringen af de enkelte indsatsområder vil blive udformet af projektlederen i efteråret 2008.

Den procesorienterede evaluering indebærer, at der løbende indsamles oplysninger om forløb og virkninger, samt om erfaringer med barrierer og muligheder. Det betyder, at indsatser, der viser sig ikke at have den ønskede effekt, eller hvor forudsætningerne ændres, kan justeres og tilpasses, så de anvendte ressourcer ikke spildes.

Som et redskab til den løbende kvalitative evaluering udvikles en logbog. Føringer af logbogen skal være forankret hos projektlederen i samarbejde med de øvrige medarbejdere. Dette skal føres efter et fastlagt princip samt efter en skabelon. Logbogen skal samle op på de erfaringer, der gøres undervejs i processen, og hvilke resultater medarbejderne på indsatsområderne mener, der er opnået. Logbogen skal primært bruges til justering af indsatserne undervejs.

Den samlede evaluering af den boligsociale indsats er procesorienteret og baseret på, at hele projektorganisationen, dvs. styregruppen og medarbejderne i Projektbasen, årligt arrangerer et seminar, hvor der er evaluering af processen. Det overordnede evalueringsmål er, at forbedre indsatsens resultater med det for øje, at justere indsatserne i forhold til bæredygtighed efter afslutningen af Projektbasen.

Helhedsplanen forpligter sig desuden til at deltage i et halvårligt evalueringskoncept i samarbejde med Københavns Kommune.

6 Organisering

Organiseringen af den boligsociale indsats må tillægges meget stor vægt. Det er naturligvis vigtigt, hvilke aktiviteter der iværksættes, men det er mindst lige så vigtigt, hvordan den samlede indsats organiseres. Den beskrevne organisation er tænkt til at sikre koordination og samarbejde mellem alle parterne i projektet, sikre en lokal tilstedeværelse under projektet, forberede en tilstedeværelse efter projektets afslutning og tilføre projektet den fornødne handlekraft.

Styregruppen

Styregruppen udgøres af de parter, der har den formelle beslutningskompetence i forhold til projektets udførelse. Det vil sige repræsentanter fra Lokalcenter Amager, VIBO, FSB, DFB, Lejerbo og AAB, der besidder en beslutningskompetence i forhold til projektets gennemførelse.

Det strategiske værdigrundlag for det boligsociale arbejde i Holmbladsgadekvarteret er baseret på at:

- partnerne er enige om at samle kræfter og viden for at gøre en fælles indsats for beboerne i Holmbladsgadekvarteret, og at
- beboernes ønsker og behov inddrages i processen

Styregruppen konstituerer sig selv med formand og en næstformand. Styregruppens medlemmer udvælger aktuelle medlemmer ud fra egne retningslinjer. Nye medlemmer kan indtræde i styregruppen, når styregruppens medlemmer er enige herom, enten som medlemmer eller observatører. Udtræden af styregruppen skal ske skriftligt. Styregruppens medlemmer har ingen suppleanter.

Alle beslutninger træffes ved konsensus. Tre medlemmer kan forlange et punkt udsat til næste møde. Formandskabet kan træffe beslutning i uopsættelige sager.

Beslutninger vedr. bevillinger på styregruppemøder træffes med udgangspunkt i fyldestgørende oplæg udsendt med dagsordenen og i overensstemmelse med bilag.

Mødevirksomhed

Styregruppen holder møder efter behov – dog minimum 4 gange årligt. Projektlederen for Projektbasen er sekretær for styregruppen og udsender dagsorden senest en uge inden mødet.

Forventningsafklaring og samarbejdsaftale

Inden selve indsatsen sættes i værk, skal parterne i projektet mødes og få afstemt forventningerne til projektet. Dette skal munde ud i en samarbejdsaftale, der fastlægger de enkelte parters rolle og arbejdsopgaver i opstartsfasen, projektførelsen og forankringsfasen.

Bilag – Statistiske nøgletal for afdelingerne

113 Støberigården
101 København
Side 1

DS-kode: 0093

**Tabel 1. Befolkningen pr 1/1/2008
fordelt på aldersgrupper.**

	Boliqområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Hele befolkningen	735	100,0	509861	100,0
0-6 år	99	13,5	42216	8,3
7-17 år	189	25,7	45419	8,9
18-24 år	49	6,7	58404	11,5
25-34 år	101	13,7	124527	24,4
35-49 år	168	22,9	109648	21,5
50-64 år	97	13,2	74896	14,7
65 år og ældre	32	4,4	54751	10,7

**Tabel 4. Pensionister pr. 1/1/2007
fordelt på aldersgrupper.**

	Boliqområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle pensionister	70	100,0	76796	100,0
0-24 år	0	0,0	578	0,8
25-34 år	0	0,0	879	1,1
35-49 år	20	28,6	4881	6,4
50-64 år	25	35,7	19851	25,8
65 år og ældre	25	35,7	50607	65,9
Førtidspensionister i alt	42	60,0	17943	23,4

**Tabel 2. Husstande pr. 1/1/2008
fordelt på husstandstyper.**

	Boliqområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle husstande i alt	258	100,0	276624	100,0
Enlige uden børn	58	22,5	144850	52,4
Enlige med børn	77	29,8	16976	6,1
Par uden børn	28	10,9	50777	18,4
Par med børn	59	22,9	35607	12,9
Øvrige husstande	36	14,0	28414	10,3
Husstande med indvandrere/efterkommere	158	61,2	53242	19,2

**Tabel 5. Indvandrere/efterkommere pr. 1/1/2008
fordelt på oprindelseslandegrupper.**

	Boliqområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle indv. og efterkom.	507	100,0	103907	100,0
EU-lande	19	3,7	23295	22,4
Øvrige Europa	178	35,1	23537	22,7
Afrika	120	23,7	14479	13,9
Nord-, Syd-, og Mellemamerika samt Oceanien	1	0,2	5801	5,6
Asien, Statsløse samt uoplyst	189	37,3	36795	35,4

**Tabel 3. Børn pr. 1/1/2008
fordelt efter antal forsørgere.**

	Boliqområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle børn	288	100,0	87613	100,0
Enlige forsørgere	122	42,4	24423	27,9
2 forsørgere	163	56,6	62594	71,4
Ikke-hjemmeboende børn under 18 år	3	1,0	596	0,7

**Tabel 6. Befolkningen pr. 1/1/2008 fordelt på
indvandrere/efterkommere og aldersgrupper.**

	Boliqområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Hele befolkningen	735	100,0	509861	100,0
Alle indv. og efterkom.	507	68,9	103907	20,4
0-6 år	76	10,3	9019	1,8
7-12 år	89	12,1	7934	1,6
13-17 år	54	7,3	5570	1,1
18-24 år	30	4,1	12844	2,5
25-34 år	72	9,8	25439	5,0
35-49 år	120	16,3	25238	4,9
50-64 år	49	6,7	12544	2,5
65 år og ældre	17	2,3	5319	1,0

Tabel 7. Personer over 15 år pr. 1/1/2007 fordelt efter arbejdsstilling.

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle personer på 16 år og derover	474	100,0	424345	100,0
Selvstændige og medar. ægtefæller	31	6,5	15037	3,5
Lønm. høj/mel. niveau	37	7,8	107112	25,2
Lønm. grundniveau	87	18,4	87429	20,6
Øvrige lønmodt.	88	18,6	66694	15,7
Arbejdsløse	31	6,5	12175	2,9
Arbejdsstyrken i alt	274	57,8	288447	68,0
Pensionister	70	14,8	76796	18,1
Øvrige uden for erhverv	130	27,4	59102	13,9
Heraf uddannelsessøgende	70	14,8	73147	17,2

Anm.: Opgjort sidste uge i november måned

Tabel 8. Indvandrere og efterkommere pr. 1/1/2007 fordelt efter arbejdsstilling.

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Indv. og efterkommere på 16 år og derover	307	100,0	79276	100,0
Selvstændige og medar. ægtefæller	28	9,1	3394	4,3
Lønm. høj/mel. niveau	16	5,2	9601	12,1
Lønm. grundniveau	43	14,0	11194	14,1
Øvrige lønmodt.	60	19,5	17235	21,7
Arbejdsløse	21	6,8	4151	5,2
Arbejdsstyrken i alt	139	45,3	33701	42,5
Pensionister	34	11,1	8918	11,2
Øvrige uden for erhverv	105	34,2	24783	31,3
Heraf uddannelsessøgende	38	12,4	8843	11,2

Anm.: Opgjort sidste uge i november måned

Tabel 9. Skattepligtige personer pr. 1/1/2007 på 15 år og derover fordelt på bruttoindkomst i 2006

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle indtægtsgupper	480	100,0	417932	100,0
0- 99.999 kr.	127	26,5	72703	17,4
100.000-149.999 kr.	146	30,4	86943	20,8
150.000-199.999 kr.	67	14,0	52749	12,6
200.000-299.999 kr.	84	17,5	88377	21,1
300.000 kr. og mere	56	11,7	117160	28,0

Tabel 10. Gennemsnitlig bruttoindkomst i 2006 fordelt på befolkningen og til- og fraflyttere.

	Boligområdet		Kommunen
	Indenfor kom.	Udenfor kom.	
Tilflyttere	138773	170556	181819
Fraflyttere	138004	152763	232473
Befolkning	159759		233597

Anm.: Opgjort i kr. pr. 1/1 2007

Tabel 11. Personer på 17 år og derover, der modtager indkomsterstøttende ydelser pr. 1/1/2006

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Antal modtagere	265	100,0	178339	100,0
Arbejdsledighedsdagpenge	44	16,6	31048	17,4
Øvrige dagpenge	30	11,3	34624	19,4
Kontanthjælp	83	31,3	20779	11,7
Revaliderings- og aktiveringsydelse	32	12,1	11768	6,6
Antal modtagere af midlertidige ydelser	189	71,3	98219	55,1
Antal modtagere af varige ydelser	76	28,7	80120	44,9

Tabel 12. Personer pr. 1/1/2007, der i 2006 har modtaget indkomsterstøttende midlertidige ydelser fordelt efter samlet udbetalt beløb.

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
I alt antal personer	189	100,0	98219	100,0
0-24.999 kr.	31	16,4	31938	32,5
25.000-49.999 kr.	13	6,9	13510	13,8
50.000-99.999 kr.	35	18,5	18706	19,0
100.000 kr. og derover	110	58,2	34065	34,7
Uoplyst	0	0,0	0	0,0

Tabel 13. Personer af dansk oprindelse fraflyttet i 2007 fordelt på husstandstyper

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
I alt alle personer	35	100,0	31753	100,0
Enlige uden børn	4	11,4	6870	21,6
Enlige med børn	10	28,6	1877	5,9
Par uden børn	4	11,4	7077	22,3
Par med børn	1	2,9	7663	24,1
Øvrige husstande	16	45,7	8266	26,0
Heraf til andre kommuner	11	100,0	31753	100,0
Roskilde	2	18,2	750	2,4
Gentofte	1	9,1	1594	5,0
Glostrup	1	9,1	327	1,0

Tabel 15. Indvandrere/efterkommere fraflyttet i 2007 fordelt på husstandstyper

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
I alt alle personer	50	100,0	5142	100,0
Enlige uden børn	3	6,0	583	11,3
Enlige med børn	8	16,0	307	6,0
Par uden børn	3	6,0	774	15,1
Par med børn	17	34,0	1151	22,4
Øvrige husstande	19	38,0	2327	45,3
Heraf til andre kommuner	13	100,0	5142	100,0
Vallensbæk	4	30,8	43	0,8
Frederiksberg	3	23,1	1000	19,4
Høje-Taastrup	3	23,1	238	4,6

Tabel 14. Personer af dansk oprindelse tilflyttet i 2007 fordelt på husstandstyper

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
I alt alle personer	37	100,0	31312	100,0
Enlige uden børn	6	16,2	8063	25,8
Enlige med børn	1	2,7	1557	5,0
Par uden børn	9	24,3	8184	26,1
Par med børn	5	13,5	4909	15,7
Øvrige husstande	16	43,2	8599	27,5
Heraf fra andre kommuner	15	100,0	31312	100,0
Jammerbugt	4	26,7	39	0,1
Frederiksberg	2	13,3	4794	15,3
Ishøj	2	13,3	199	0,6

Tabel 16. Indvandrere/efterkommere tilflyttet i 2007 fordelt på husstandstyper

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
I alt alle personer	47	100,0	5205	100,0
Enlige uden børn	2	4,3	928	17,8
Enlige med børn	14	29,8	356	6,8
Par uden børn	1	2,1	816	15,7
Par med børn	7	14,9	885	17,0
Øvrige husstande	23	48,9	2220	42,7
Heraf fra andre kommuner	13	100,0	5205	100,0
Holstebro	6	46,2	22	0,4
Frederiksberg	2	15,4	923	17,7
Furesø	2	15,4	82	1,6

**Tabel 1. Befolkningen pr 1/1/2008
fordelt på aldersgrupper.**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Hele befolkningen	154	100,0	509861	100,0
0-6 år	15	9,7	42216	8,3
7-17 år	42	27,3	45419	8,9
18-24 år	15	9,7	58404	11,5
25-34 år	19	12,3	124527	24,4
35-49 år	40	26,0	109648	21,5
50-64 år	20	13,0	74896	14,7
65 år og ældre	3	1,9	54751	10,7

**Tabel 2. Husstande pr. 1/1/2008
fordelt på husstandstyper.**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle husstande i alt	53	100,0	276624	100,0
Enlige uden børn	9	17,0	144850	52,4
Enlige med børn	12	22,6	16976	6,1
Par uden børn	8	15,1	50777	18,4
Par med børn	18	34,0	35607	12,9
Øvrige husstande	6	11,3	28414	10,3
Husstande med indvandrere/efterkommere	37	69,8	53242	19,2

**Tabel 3. Børn pr. 1/1/2008
fordelt efter antal forsørgere.**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle børn	57	100,0	87613	100,0
Enlige forsørgere	23	40,4	24423	27,9
2 forsørgere	34	59,6	62594	71,4
Ikke-hjemmeboende børn under 18 år	0	0,0	596	0,7

**Tabel 4. Pensionister pr. 1/1/2007
fordelt på aldersgrupper.**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle pensionister	17	100,0	76796	100,0
0-24 år	0	0,0	578	0,8
25-34 år	0	0,0	879	1,1
35-49 år	7	41,2	4881	6,4
50-64 år	6	35,3	19851	25,8
65 år og ældre	4	23,5	50607	65,9
Førtidspensionister i alt	13	76,5	17943	23,4

**Tabel 5. Indvandrere/efterkommere pr. 1/1/2008
fordelt på oprindelseslandegrupper.**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle indv. og efterkom.	115	100,0	103907	100,0
EU-lande	5	4,3	23295	22,4
Øvrige Europa	51	44,3	23537	22,7
Afrika	14	12,2	14479	13,9
Nord-, Syd-, og Mellemamerika samt Oceanien	2	1,7	5801	5,6
Asien, Statsløse samt uoplyst	43	37,4	36795	35,4

**Tabel 6. Befolkningen pr. 1/1/2008 fordelt på
indvandrere/efterkommere og aldersgrupper.**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Hele befolkningen	154	100,0	509861	100,0
Alle indv. og efterkom.	115	74,7	103907	20,4
0-6 år	12	7,8	9019	1,8
7-12 år	18	11,7	7934	1,6
13-17 år	12	7,8	5570	1,1
18-24 år	10	6,5	12844	2,5
25-34 år	15	9,7	25439	5,0
35-49 år	30	19,5	25238	4,9
50-64 år	16	10,4	12544	2,5
65 år og ældre	2	1,3	5319	1,0

**Tabel 7. Personer over 15 år pr. 1/1/2007
fordelt efter arbejdsstilling.**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle personer på 16 år og derover	100	100,0	424345	100,0
Selvstændige og medar. ægtefæller	2	2,0	15037	3,5
Løn. høj/mel. niveau	9	9,0	107112	25,2
Løn. grundniveau	15	15,0	87429	20,6
Øvrige lønmodt.	23	23,0	66694	15,7
Arbejdsløse	4	4,0	12175	2,9
Arbejdsstyrken i alt	53	53,0	288447	68,0
Pensionister	17	17,0	76796	18,1
Øvrige uden for erhverv	30	30,0	59102	13,9
Heraf uddannelsessøgende	16	16,0	73147	17,2

Anm.: Opgjort sidste uge i november måned

**Tabel 13. Personer af dansk oprindelse fraflyttet i
2007 fordelt på husstandstyper**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
I alt alle personer	11	100,0	31753	100,0
Enlige uden børn	1	9,1	6870	21,6
Enlige med børn	5	45,5	1877	5,9
Par uden børn	0	0,0	7077	22,3
Par med børn	0	0,0	7663	24,1
Øvrige husstande	5	45,5	8266	26,0
Heraf til andre kommuner	6	100,0	31753	100,0
Tårnby	3	50,0	1163	3,7
Faaborg-Midtfyn	2	33,3	90	0,3
Hjørring	1	16,7	90	0,3

**Tabel 14. Personer af dansk oprindelse tilflyttet i
2007 fordelt på husstandstyper**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
I alt alle personer	7	100,0	31312	100,0
Enlige uden børn	4	57,1	8063	25,8
Enlige med børn	0	0,0	1557	5,0
Par uden børn	1	14,3	8184	26,1
Par med børn	0	0,0	4909	15,7
Øvrige husstande	2	28,6	8599	27,5
Heraf fra andre kommuner	3	100,0	31312	100,0
Tårnby	2	66,7	885	2,8
Gladsaxe	1	33,3	1030	3,3

**Tabel 15. Indvandrere/efterkommere fraflyttet i
2007 fordelt på husstandstyper**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
I alt alle personer	9	100,0	5142	100,0
Enlige uden børn	1	11,1	583	11,3
Enlige med børn	5	55,6	307	6,0
Par uden børn	1	11,1	774	15,1
Par med børn	0	0,0	1151	22,4
Øvrige husstande	2	22,2	2327	45,3
Heraf til andre kommuner	1	100,0	5142	100,0
Faaborg-Midtfyn	1	100,0	10	0,2

**Tabel 16. Indvandrere/efterkommere tilflyttet i
2007 fordelt på husstandstyper**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
I alt alle personer	17	100,0	5205	100,0
Enlige uden børn	0	0,0	928	17,8
Enlige med børn	0	0,0	356	6,8
Par uden børn	2	11,8	816	15,7
Par med børn	13	76,5	885	17,0
Øvrige husstande	2	11,8	2220	42,7
Heraf fra andre kommuner	4	100,0	5205	100,0
Frederiksberg	3	75,0	923	17,7
Tårnby	1	25,0	141	2,7

**Tabel 1. Befolkningen pr 1/1/2007
fordelt på aldersgrupper.**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Hele befolkningen	135	100,0	503699	100,0
0-6 år	16	11,9	41560	8,3
7-17 år	35	25,9	44788	8,9
18-24 år	10	7,4	56139	11,1
25-34 år	14	10,4	124986	24,8
35-49 år	32	23,7	106547	21,2
50-64 år	19	14,1	74510	14,8
65 år og ældre	9	6,7	55169	11,0

**Tabel 2. Husstande pr. 1/1/2007
fordelt på husstandstyper.**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle husstande i alt	56	100,0	275010	100,0
Enlige uden børn	21	37,5	145250	52,8
Enlige med børn	12	21,4	18339	6,7
Par uden børn	9	16,1	53113	19,3
Par med børn	12	21,4	32793	11,9
Øvrige husstande	2	3,6	25515	9,3
Husstande med indvandrere/efterkommere	36	64,3	51051	18,6

**Tabel 3. Børn pr. 1/1/2007
fordelt efter antal forsørgere.**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle børn	51	100,0	86336	100,0
Enlige forsørgere	19	37,3	24299	28,1
2 forsørgere	32	62,7	61412	71,1
Ikke-hjemmeboende børn under 18 år	0	0,0	625	0,7

**Tabel 4. Pensionister pr. 1/1/2006
fordelt på aldersgrupper.**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle pensionister	22	100,0	78389	100,0
0-24 år	0	0,0	597	0,8
25-34 år	2	9,1	908	1,2
35-49 år	2	9,1	5102	6,5
50-64 år	11	50,0	19961	25,5
65 år og ældre	7	31,8	51821	66,1
Førtidspensionister i alt	15	68,2	18948	24,2

**Tabel 5. Indvandrere/efterkommere pr. 1/1/2007
fordelt på oprindelseslandegrupper.**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle indiv. og efterkom.	102	100,0	99799	100,0
EU-lande	12	11,8	21632	21,7
Øvrige Europa	25	24,5	23229	23,3
Afrika	10	9,8	14013	14,0
Nord-, Syd-, og Mellemamerika samt Oceanien	1	1,0	5423	5,4
Asien, Statsløse samt uoplyst	54	52,9	35502	35,6

**Tabel 6. Befolkningen pr. 1/1/2007 fordelt på
indvandrere/efterkommere og aldersgrupper.**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Hele befolkningen	135	100,0	503699	100,0
Alle indiv. og efterkom.	102	75,6	99799	19,7
0-6 år	16	11,9	9268	1,8
7-12 år	16	11,9	7778	1,5
13-17 år	13	9,6	5396	1,1
18-24 år	5	3,7	11984	2,4
25-34 år	10	7,4	23919	4,7
35-49 år	27	20,0	24277	4,8
50-64 år	10	7,4	12026	2,4
65 år og ældre	5	3,7	5151	1,0

**Tabel 7. Personer over 15 år pr. 1/1/2006
fordelt efter arbejdsstilling.**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle personer på 16 år og derover	88	100,0	422561	100,0
Selvstændige og medar. ægtefæller	3	3,4	14092	3,3
Lønrm. høj/mel. niveau	4	4,5	101451	24,0
Lønrm. grundniveau	9	10,2	87112	20,6
Øvrige lønmodt.	11	12,5	63892	15,1
Arbejdsløse	1	1,1	12338	2,9
Arbejdsstyrken i alt	28	31,8	278885	66,0
Pensionister	22	25,0	78389	18,6
Øvrige uden for erhverv	38	43,2	65287	15,5
Heraf uddannelsessøgende	13	14,8	75499	17,9

Anm.: Opgjort sidste uge i november måned

**Tabel 13. Personer af dansk oprindelse fraflyttet i
2006 fordelt på husstandstyper**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
I alt alle personer	3	100,0	32124	100,0
Enlige uden børn	1	33,3	6700	20,9
Enlige med børn	0	0,0	1808	5,6
Par uden børn	0	0,0	7285	22,7
Par med børn	0	0,0	8069	25,1
Øvrige husstande	2	66,7	8262	25,7
Heraf til andre kommuner	0			

**Tabel 15. Indvandrere/efterkommere fraflyttet i
2006 fordelt på husstandstyper**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
I alt alle personer	3	100,0	4961	100,0
Enlige uden børn	0	0,0	616	12,4
Enlige med børn	2	66,7	280	5,6
Par uden børn	0	0,0	776	15,6
Par med børn	0	0,0	1048	21,1
Øvrige husstande	1	33,3	2241	45,2
Heraf til andre kommuner	0			

**Tabel 16. Indvandrere/efterkommere tilflyttet i
2006 fordelt på husstandstyper**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
I alt alle personer	7	100,0	5278	100,0
Enlige uden børn	0	0,0	903	17,1
Enlige med børn	1	14,3	372	7,0
Par uden børn	1	14,3	835	15,8
Par med børn	2	28,6	884	16,7
Øvrige husstande	3	42,9	2284	43,3
Heraf fra andre kommuner	0			

**Tabel 14. Personer af dansk oprindelse tilflyttet i
2006 fordelt på husstandstyper**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
I alt alle personer	2	100,0	30459	100,0
Enlige uden børn	0	0,0	7563	24,8
Enlige med børn	0	0,0	1443	4,7
Par uden børn	2	100,0	8247	27,1
Par med børn	0	0,0	4762	15,6
Øvrige husstande	0	0,0	8444	27,7
Heraf fra andre kommuner	0			

**Tabel 1. Befolkningen pr 1/1/2008
fordelt på aldersgrupper.**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Hele befolkningen	207	100,0	509861	100,0
0-6 år	22	10,6	42216	8,3
7-17 år	38	18,4	45419	8,9
18-24 år	18	8,7	58404	11,5
25-34 år	56	27,1	124527	24,4
35-49 år	42	20,3	109648	21,5
50-64 år	20	9,7	74896	14,7
65 år og ældre	11	5,3	54751	10,7

**Tabel 2. Husstande pr. 1/1/2008
fordelt på husstandstyper.**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle husstande i alt	91	100,0	276624	100,0
Enlige uden børn	27	29,7	144850	52,4
Enlige med børn	16	17,6	16976	6,1
Par uden børn	23	25,3	50777	18,4
Par med børn	18	19,8	35607	12,9
Øvrige husstande	7	7,7	28414	10,3
Husstande med indvandrere/efterkommere	27	29,7	53242	19,2

**Tabel 3. Børn pr. 1/1/2008
fordelt efter antal forsørgere.**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle børn	60	100,0	87613	100,0
Enlige forsørgere	20	33,3	24423	27,9
2 forsørgere	40	66,7	62594	71,4
Ikke-hjemmeboende børn under 18 år	0	0,0	596	0,7

**Tabel 4. Pensionister pr. 1/1/2007
fordelt på aldersgrupper.**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle pensionister	19	100,0	76796	100,0
0-24 år	1	5,3	578	0,8
25-34 år	0	0,0	879	1,1
35-49 år	4	21,1	4881	6,4
50-64 år	8	42,1	19851	25,8
65 år og ældre	6	31,6	50607	65,9
Førtidspensionister i alt	11	57,9	17943	23,4

**Tabel 5. Indvandrere/efterkommere pr. 1/1/2008
fordelt på oprindelseslandegrupper.**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle indv. og efterkom.	82	100,0	103907	100,0
EU-lande	1	1,2	23295	22,4
Øvrige Europa	11	13,4	23537	22,7
Afrika	9	11,0	14479	13,9
Nord-, Syd-, og Mellemamerika samt Oceanien	2	2,4	5801	5,6
Asien, Statsløse samt uoplyst	59	72,0	36795	35,4

**Tabel 6. Befolkningen pr. 1/1/2008 fordelt på
indvandrere/efterkommere og aldersgrupper.**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Hele befolkningen	207	100,0	509861	100,0
Alle indv. og efterkom.	82	39,5	103907	20,4
0-6 år	7	3,4	9019	1,8
7-12 år	16	7,7	7934	1,6
13-17 år	12	5,8	5570	1,1
18-24 år	3	1,4	12844	2,5
25-34 år	11	5,3	25439	5,0
35-49 år	19	9,2	25238	4,9
50-64 år	11	5,3	12544	2,5
65 år og ældre	3	1,4	5319	1,0

**Tabel 7. Personer over 15 år pr. 1/1/2007
fordelt efter arbejdsstilling.**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle personer på 16 år og derover	154	100,0	424345	100,0
Selvstændige og medar. ægtefæller	6	3,9	15037	3,5
Løn. høj/mel. niveau	24	15,6	107112	25,2
Løn. grundniveau	34	22,1	87429	20,6
Øvrige lønmodt.	31	20,1	66694	15,7
Arbejdsløse	3	1,9	12175	2,9
Arbejdsstyrken i alt	98	63,6	288447	68,0
Pensionister	19	12,3	76796	18,1
Øvrige uden for erhverv	37	24,0	59102	13,9
Heraf uddannelsessøgende	42	27,3	73147	17,2

Anm.: Opgjort sidste uge i november måned

**Tabel 10. Gennemsnitlig bruttoindkomst i 2006
fordelt på befolkningen og til- og fraflyttede.**

	Boligområdet		Kommunen
	Indenfor kom.	Udenfor kom.	
Tilflyttere	195493	102700	181833
Fraflyttere	143903	156080	232451
Befolkning	172630		233597

Anm.: Opgjort i kr. pr. 1/1 2007

**Tabel 8. Indvandrere og efterkommere pr. 1/1/2007
fordelt efter arbejdsstilling.**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Indv. og efterkommere på 16 år og derover	53	100,0	79276	100,0
Selvstændige og medar. ægtefæller	6	11,3	3394	4,3
Løn. høj/mel. niveau	3	5,7	9601	12,1
Løn. grundniveau	8	15,1	11194	14,1
Øvrige lønmodt.	6	11,3	17235	21,7
Arbejdsløse	1	1,9	4151	5,2
Arbejdsstyrken i alt	29	54,7	33701	42,5
Pensionister	7	13,2	8918	11,2
Øvrige uden for erhverv	22	41,5	24783	31,3
Heraf uddannelsessøgende	9	17,0	8843	11,2

Anm.: Opgjort sidste uge i november måned

**Tabel 9. Skattepligtige personer pr. 1/1/2007 på 15 år og
derover fordelt på bruttoindkomst i 2006**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle indtægtsgrupper	152	100,0	417932	100,0
0- 99.999 kr.	44	28,9	72703	17,4
100.000-149.999 kr.	47	30,9	86943	20,8
150.000-199.999 kr.	13	8,6	52749	12,6
200.000-299.999 kr.	27	17,8	88377	21,1
300.000 kr. og mere	21	13,8	117160	28,0

Tabel 13. Personer af dansk oprindelse fraflyttet i 2007 fordelt på husstandstyper

	Boliqområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
I alt alle personer	24	100,0	31753	100,0
Enlige uden børn	6	25,0	6870	21,6
Enlige med børn	0	0,0	1877	5,9
Par uden børn	7	29,2	7077	22,3
Par med børn	4	16,7	7663	24,1
Øvrige husstande	7	29,2	8266	26,0
Heraf til andre kommuner	8	100,0	31753	100,0
Ballerup	2	25,0	656	2,1
Frederiksberg	1	12,5	5001	15,7
Dragør	1	12,5	256	0,8

Tabel 15. Indvandrere/efterkommere fraflyttet i 2007 fordelt på husstandstyper

	Boliqområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
I alt alle personer	9	100,0	5142	100,0
Enlige uden børn	1	11,1	583	11,3
Enlige med børn	1	11,1	307	6,0
Par uden børn	2	22,2	774	15,1
Par med børn	5	55,6	1151	22,4
Øvrige husstande	0	0,0	2327	45,3
Heraf til andre kommuner	1	100,0	5142	100,0
Frederiksberg	1	100,0	1000	19,4

Tabel 14. Personer af dansk oprindelse tilflyttet i 2007 fordelt på husstandstyper

	Boliqområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
I alt alle personer	24	100,0	31312	100,0
Enlige uden børn	6	25,0	8063	25,8
Enlige med børn	4	16,7	1557	5,0
Par uden børn	5	20,8	8184	26,1
Par med børn	4	16,7	4909	15,7
Øvrige husstande	5	20,8	8599	27,5
Heraf fra andre kommuner	9	100,0	31312	100,0
Gladsaxe	3	33,3	1030	3,3
Frederiksberg	1	11,1	4794	15,3
Ballerup	1	11,1	431	1,4

Tabel 16. Indvandrere/efterkommere tilflyttet i 2007 fordelt på husstandstyper

	Boliqområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
I alt alle personer	6	100,0	5205	100,0
Enlige uden børn	2	33,3	928	17,8
Enlige med børn	0	0,0	356	6,8
Par uden børn	1	16,7	816	15,7
Par med børn	0	0,0	885	17,0
Øvrige husstande	3	50,0	2220	42,7
Heraf fra andre kommuner	1	100,0	5205	100,0
Frederiksberg	1	100,0	923	17,7

**Tabel 1. Befolkningen pr 1/1/2008
fordelt på aldersgrupper.**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Hele befolkningen	163	100,0	509861	100,0
0-6 år	21	12,9	42216	8,3
7-17 år	43	26,4	45419	8,9
18-24 år	18	11,0	58404	11,5
25-34 år	21	12,9	124527	24,4
35-49 år	41	25,2	109648	21,5
50-64 år	12	7,4	74896	14,7
65 år og ældre	7	4,3	54751	10,7

**Tabel 2. Husstande pr. 1/1/2008
fordelt på husstandstyper.**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle husstande i alt	59	100,0	276624	100,0
Enlige uden børn	14	23,7	144850	52,4
Enlige med børn	18	30,5	16976	6,1
Par uden børn	7	11,9	50777	18,4
Par med børn	16	27,1	35607	12,9
Øvrige husstande	4	6,8	28414	10,3
Husstande med indvandrere/efterkommere	29	49,2	53242	19,2

**Tabel 3. Børn pr. 1/1/2008
fordelt efter antal forsørgere.**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle børn	64	100,0	87613	100,0
Enlige forsørgere	36	56,3	24423	27,9
2 forsørgere	27	42,2	62594	71,4
Ikke-hjemmeboende børn under 18 år	1	1,6	596	0,7

**Tabel 4. Pensionister pr. 1/1/2007
fordelt på aldersgrupper.**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle pensionister	17	100,0	76796	100,0
0-24 år	0	0,0	578	0,8
25-34 år	0	0,0	879	1,1
35-49 år	6	35,3	4881	6,4
50-64 år	3	17,6	19851	25,8
65 år og ældre	8	47,1	50607	65,9
Førtidspensionister i alt	9	52,9	17943	23,4

**Tabel 5. Indvandrere/efterkommere pr. 1/1/2008
fordelt på oprindelseslandegrupper.**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle indv. og efterkom.	98	100,0	103907	100,0
EU-lande	5	5,1	23295	22,4
Øvrige Europa	11	11,2	23537	22,7
Afrika	12	12,2	14479	13,9
Nord-, Syd-, og Mellemamerika samt Oceanien	1	1,0	5801	5,6
Asien, Statsløse samt uoplyst	69	70,4	36795	35,4

**Tabel 6. Befolkningen pr. 1/1/2008 fordelt på
indvandrere/efterkommere og aldersgrupper.**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Hele befolkningen	163	100,0	509861	100,0
Alle indv. og efterkom.	98	60,0	103907	20,4
0-6 år	10	6,1	9019	1,8
7-12 år	16	9,8	7934	1,6
13-17 år	15	9,2	5570	1,1
18-24 år	9	5,5	12844	2,5
25-34 år	10	6,1	25439	5,0
35-49 år	28	17,2	25238	4,9
50-64 år	10	6,1	12544	2,5
65 år og ældre	0	0,0	5319	1,0

**Tabel 7. Personer over 15 år pr. 1/1/2007
fordelt efter arbejdsstilling.**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle personer på 16 år og derover	111	100,0	424345	100,0
Selvstændige og medar. ægtefæller	5	4,5	15037	3,5
Lønrm. høj/mel. niveau	10	9,0	107112	25,2
Lønrm. grundniveau	26	23,4	87429	20,6
Øvrige lønmodt.	11	9,9	66694	15,7
Arbejdsløse	10	9,0	12175	2,9
Arbejdsstyrken i alt	62	55,9	288447	68,0
Pensionister	17	15,3	76796	18,1
Øvrige uden for erhverv	32	28,8	59102	13,9
Heraf uddannelsessøgende	22	19,8	73147	17,2

Anm.: Opgjort sidste uge i november måned

**Tabel 13. Personer af dansk oprindelse fraflyttet i
2007 fordelt på husstandstyper**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
I alt alle personer	14	100,0	31753	100,0
Enlige uden børn	2	14,3	6870	21,6
Enlige med børn	3	21,4	1877	5,9
Par uden børn	6	42,9	7077	22,3
Par med børn	3	21,4	7663	24,1
Øvrige husstande	0	0,0	8266	26,0
Heraf til andre kommuner	5	100,0	31753	100,0
Gentofte	2	40,0	1594	5,0
Rødovre	1	20,0	719	2,3
Egedal	1	20,0	572	1,8

**Tabel 14. Personer af dansk oprindelse tilflyttet i
2007 fordelt på husstandstyper**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
I alt alle personer	19	100,0	31312	100,0
Enlige uden børn	3	15,8	8063	25,8
Enlige med børn	2	10,5	1557	5,0
Par uden børn	2	10,5	8184	26,1
Par med børn	5	26,3	4909	15,7
Øvrige husstande	7	36,8	8599	27,5
Heraf fra andre kommuner	10	100,0	31312	100,0
Rødovre	4	40,0	674	2,2
Holbæk	3	30,0	497	1,6
Frederiksberg	1	10,0	4794	15,3

**Tabel 15. Indvandrere/efterkommere fraflyttet i
2007 fordelt på husstandstyper**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
I alt alle personer	18	100,0	5142	100,0
Enlige uden børn	1	5,6	583	11,3
Enlige med børn	0	0,0	307	6,0
Par uden børn	3	16,7	774	15,1
Par med børn	11	61,1	1151	22,4
Øvrige husstande	3	16,7	2327	45,3
Heraf til andre kommuner	5	100,0	5142	100,0
Greve	2	40,0	105	2,0
Gentofte	1	20,0	287	5,6
Albertslund	1	20,0	157	3,1

**Tabel 16. Indvandrere/efterkommere tilflyttet i
2007 fordelt på husstandstyper**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
I alt alle personer	4	100,0	5205	100,0
Enlige uden børn	0	0,0	928	17,8
Enlige med børn	1	25,0	356	6,8
Par uden børn	1	25,0	816	15,7
Par med børn	1	25,0	885	17,0
Øvrige husstande	1	25,0	2220	42,7
Heraf fra andre kommuner	2	100,0	5205	100,0
Frederiksberg	1	50,0	923	17,7
Brøndby	1	50,0	114	2,2

Tabel 1. Befolkningen pr. 1/1/2005 fordelt på aldersgrupper. **Tabel 4. Antal pensionister pr. 1/1/2004, fordelt på aldersgrupper.**

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Hele befolkningen	312	100,0	502 362	100,0
0- 6 år	39	12,5	41 705	8,3
7-17 år	90	28,8	43 633	8,7
18-24 år	31	9,9	54 390	10,8
25-34 år	41	13,1	128 635	25,6
35-49 år	79	25,3	103 810	20,7
50-66 år	28	9,0	78 867	15,7
67 år og ældre	4	1,3	51 322	10,2

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle pensionister	30	100,0	81 593	100,0
0-24 år	0	0,0	263	0,3
25-34 år	5	16,7	885	1,1
35-49 år	9	30,0	5 289	6,5
50-66 år	12	40,0	24 873	30,5
67 år og ældre	4	13,3	50 283	61,6

Tabel 2. Antal husstande pr.1/1/2005 fordelt på husstandstyper.

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle husstande	97	100,0	273 489	100,0
Enlige uden børn	20	20,6	143 989	52,6
Enlige med børn	16	16,5	17 609	6,4
Par uden børn	19	19,6	51 284	18,8
Par med børn	32	33,0	34 930	12,8
Øvrige husstande	10	10,3	25 677	9,4

Tabel 5. Antal indvandrere/efterkommere pr. 1/1/2005 fordelt på oprindelseslandegrupper.

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle indv. og efterkom.	254	100,0	95 399	100,0
Norden,EU,Nord-amerika og Oceanien	13	5,1	26 187	27,4
Øvrige Europa	53	20,9	18 913	19,8
Asien og statsløse	149	58,7	34 110	35,8
Øvrige udland	39	15,4	16 189	17,0

Tabel 3. Antal børn pr. 1/1/2005 fordelt efter antal forsørgere.

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle børn	129	100,0	85 311	100,0
Enlige forsørgere	31	24,0	23 530	27,6
2 forsørgere	98	76,0	61 145	71,7
Ikke-hjemmeboende børn under 18 år	0	0,0	636	0,7

Tabel 6. Antal personer under 18 år pr. 1/1/2005 fordelt efter indvandrere/efterkommere og aldersgrupper.

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle pers.under 18 år	129	100,0	85 338	100,0
Alle indv. og efterkom. under 18 år	112	86,8	22 754	26,7
Heraf 0-6 år	34	26,4	9 983	11,7
" 7-12 år	55	42,6	7 731	9,1
" 13-17 år	23	17,8	5 040	5,9

Tabel 13. Antal personer af dansk oprindelse fraflyttet i 2004 fordelt på alder ved årets slutning.

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
I alt	18	100,0	34 365	100,0
0-17 år	4	22,2	5 724	16,7
18-24 år	7	38,9	5 420	15,8
25-34 år	2	11,1	14 372	41,8
35-49 år	1	5,6	5 952	17,3
50-66 år	3	16,7	2 141	6,2
67 år og ældre	1	5,6	756	2,2
Heraf til andre kommuner	3	16,7	34 365	100,0
Frederiksberg	1	5,6	1 272	3,7
Græsted-Gilleleje	1	5,6	60	0,2
Bornholms Regions	1	5,6	54	0,2
		0,0		0,0
		0,0		0,0

Tabel 15. Antal indvandrere/efterkommere fraflyttet i 2004 fordelt på alder ved årets slutning.

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
I alt	20	100,0	5 559	100,0
0-17 år	3	15,0	808	14,5
18-24 år	3	15,0	1 224	22,0
25-34 år	6	30,0	1 958	35,2
35-49 år	5	25,0	1 199	21,6
50-66 år	2	10,0	305	5,5
67 år og ældre	1	5,0	65	1,2
Heraf til andre kommuner	3	15,0	5 559	100,0
Gentofte	2	10,0	141	2,5
Fredensborg-Humlebæ	1	5,0	38	0,7
Bornholms Regionskor		0,0		0,0
Aalborg		0,0		0,0
		0,0		0,0

Tabel 14. Antal personer af dansk oprindelse tilflyttet i 2004 fordelt på alder ved årets slutning.

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
I alt	14	100,0	31 822	100,0
0-17 år	0	0,0	1 975	6,2
18-24 år	9	64,3	13 410	42,1
25-34 år	3	21,4	10 742	33,8
35-49 år	1	7,1	3 373	10,6
50-66 år	1	7,1	1 956	6,1
67 år og ældre	0	0,0	366	1,2
Heraf fra andre kommuner	6	42,9	31 822	100,0
Ballerup	1	7,1	4 593	14,4
Gladsaxe	1	7,1	475	1,5
Roskilde	1	7,1	985	3,1
Vordingborg	1	7,1	293	0,9
Silkeborg	1	7,1	721	2,3

Tabel 16. Antal indvandrere/efterkommere tilflyttet i 2004 fordelt på alder ved årets slutning.

	Boligområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
I alt	24	100,0	5 797	100,0
0-17 år	6	25,0	655	11,3
18-24 år	6	25,0	1 791	30,9
25-34 år	5	20,8	1 988	34,3
35-49 år	6	25,0	1 018	17,6
50-66 år	0	0,0	294	5,1
67 år og ældre	1	4,2	51	0,9
Heraf fra andre kommuner	13	54,2	5 797	100,0
Gladsaxe	5	20,8	23	0,4
Frederiksberg	3	12,5	22	0,4
Rødovre	1	4,2	893	15,4
Greve	1	4,2	98	1,7
Roskilde	1	4,2	183	3,2